

SLOVENSKI Jadršček

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA KOPRSKEGA OKRAJA

KOPER — 3. NOVEMBRA 1961

★ POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI ★ LETO X. — STEV. 45

S SEJE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA V KOPRU

Po prelomnici novi sadovi

Sprejeli so tudi vrsto novih predlogov za izboljšanje dela obeh zborov ljudskega odbora, obenem pa tudi sklep, da bodo predlagali volivcem v razrešitev vsakega odbornika, ki bi trikrat neopravičeno izostal s seje

Vrstna predlogov predzadnje seje občinskega ljudskega odbora v Kopru, na kateri so odborniki utemeljili potrebo po aktivnem delovanju tega važnega družbenega organa, je omogočila sprejetje nekaterih napovedanih organizacijskih sprememb že na zadnji seji. Tako je bil dokončno potrjen predlog, da bodo seje občinskega ljudskega odbora v bodočem vsak zadnji ponedeljek v mesecu ob 15. uru popoldne. Kot določilne velja omeniti tudi sprejeti predlog odbornika Elenja k sklepu o pravocasni dostavi materiala odbornikom, da je treba v bodoče vse važnejše predloge v gradivu temeljitev obrazložiti. Končno naj omenimo tudi sklep, ki bo v bodoče nedvomno zagotovil boljšo udeležbo na sejah: vsakega odbornika, ki bo trikrat neopravičeno izostal, bodo predlagali volivcem v razrešitev in izvolitev drugega na njegovo mesto.

Sejam občinskega ljudskega odbora Koper pa bo v bodoče za-

gotovil boljšo funkcionalnost tudi umesten prigovor večine odbornikov o prenarečnosti dnevnih redov s točkami, ki bi jih lahko reševala razne komisije in drugi organi ObLO.

Umestnost te ugotovitve je ponovno pokazal dnevni red zadnje seje, saj sta oba zabora razpravljala kar o osemnajst točkah, med katerimi bi vsaj nekatere zasluzile bolj izčrpno razpravo.

To potrjuje že točka prvega dela seje, ki obravnava predlog Sveta za družbeni plan in finančne o prevzemu obvez za del osnovnih sredstev likvidirane KZ Gračišči. Govora je namreč o kubedskem mlincu in o zadružnem mlincu v Sočergi. ObLO Koper prevzema razen osnovnih sredstev nase tudi nekatere obveznosti oziroma nekrila posojila prejšnjih lastnikov.

Kdor pozna razmere in ozadje teh dveh objektov, vsekakor ve, da gre za problem, ki ga v splošnem interesu ne gre podcenjevati in zavlačevati njegovo rešitev.

Književnik Ivo Andrić

prvi Jugoslov, ki je dobil Nobelovo nagrado

Letošnjo Nobelovo nagrado za književnost so švedski akademiki soglasno podelili našemu književniku Ivu Andriću. To je bila petinpetdeseta Nobelova nagrada za književnost, Andrić pa je prvi Jugoslov, ki jo je dobil. Svečano bodo podelili Andriću to visoko priznanje 10. decembra v Stockholmu, v obrazložitvi pa so rekli, da so s tem hoteli dati priznanje episki moći, s katero je značilni Andrić prikazati v svojih delih dogajanja in

kem priznanju. Književniku so čestitali tudi štovlji naši najvišji predstavniki, med prvimi predsednikom Tito. Jugoslovanska avtorska agencija je prav tako prejela ob čestitkah tudi ponudbe raznih uglednih založb iz inozemstva, da bi izdale Andrićeva dela. Največ se zanimajo založbe za Most na Drini, Travniško kreniko, Gospodinji in Prekleto dvorišče, nekatere pa bi rade izdale celotno Andrićeve delo. Baje bodo celo v Hollywoodu posneli film po romanu Most na Drini.

Vsi narodi Jugoslavije so z zadovoljstvom pozdravili odločitev švedskih akademikov, posebno še, ker je s tem dobita priznanje vsa jugoslovanska književnost; ta ima že zdavnaj v svoji sredi predstavnike, ki se lahko merijo z najboljšimi književniki v svetu.

Ivo Andrić je bil že tri leta med kandidati za Nobelovo nagrado, letos pa so se le odločili zanj.

usodo, ki jih je preživila njegova dežela v dolgoletni zgodovini. Odtek je novica odjeknila v svet, dobitek Ivo Andrić številne brzjavke in pisma, s katerimi mu ugledni zastopniki kulturnega in javnega življenja, organizacije, šole in posamezniki izražajo svoje čestitke ob vso-

Sovjeti sprožili 50-megatonsko bombo

Ključ Številnim protestom z vseh strani sveta so v Sovjetski zvezi minuli ponedeljek sprožili 50-megatonsko bombo. Do eksplozije je prišlo na področju Novoje Zemlje. Seizmološke postaje v Skandinaviji, predvsem v Upsali na Švedskem, so sporočile, da je bila eksplodirana atomska bomba verjetno še močnejša kot 50 megaton, ker je bil trikrat močnejši udar, kot pri prejšnjih eksplozijah 30-megatonskih bomb. Posebno v Skandinaviji in na Japonskem so močno zaskrbljeni zaradi povečane radioaktivnosti

v ozračju. Ta bi se utegnila s prihodnjim deževjem zanesti nad področja omenjenih dežel, kjer bi lahko povzročila nedogledne posledice. Strokovnjaki so izračunali, da so Sovjeti doslej v 26 eksplozijah sprostili za več kot sto megaton atomske energije, kar je enako v eksplozivni moči sto milijonom ton najmočnejšega klasičnega eksploziva melinita ali trinitrotoluola (TNT) — ne glede na hude posledice žarčenja, ki se bodo pokazale verjetno šele pozneje.

Pri nas partizanski shodi in proslave zlasti letos, ko praznujemo dvajseto obletnico ljudske vstave in revolucije naših narodov, niso ob vsem tem pestrem proslavljanju neka senzacija ali prav posebno izreden dogodek, ker je popolnoma razumljivo, da slavimo tiste dni in dogodeke, s katerimi smo postavili temelje našemu boju in današnjemu družbenemu sistemu — temelje socialistične ureditve svoje dežele. Spontano proslavljanje najvišnjih mejnikov v zgodbini boja in izgradnje naše dežele je samo logična posledica izbojevanje zmage. Drug primer pa je v sosedni Italiji, kjer imajo drugačno družbeno ureditev. Med nasprotuječimi si družbenimi silnicami prevladujejo tiste, ki so vpregle Italijo v voz takoj imenovanega atlantskega zavezništva in jo aktivno vključile v zahodni blok z vsemi posledicami. Zato je v teh razmerah dogodek prve vrste takoj velik partizanski shod, kakšen je bil pred nekaj dnevi v Vidmu v Italiji, posebno še, ker je imel mednarodni značaj ob udeležbi predstavnikov odporniškega gibanja razen Italije še Francije, Avstrije in Zahodne Nemčije. Posebna pomena pa je bil zato, ker se še shoda v prečesarjnjem številu udeležili tudi bivši slovenski partizani s področja Trsta, Gorice in Julijske Benešije. Preberite o tem spodnje poročilo, gornja slika pa kaže skupino bivših partizanov in aktivistov osovobodilnega boja iz Dobberdoba pri Gorici, ki v nedeljski povorki po Vidmu nosijo transparent z odločno zahtevo po miru in navedbo udeležbe svoje vasi v boju za svobodo in demokracijo ter za enakopravne odnose med ljudmi ne glede na narodnost, vero, raso ali politično prepričanje.

PREDSTAVNIKI ODPORNIŠKIH GIBANJ ŠTIRIH DEŽEL V ITALIJI

Veličasten partizanski shod v Vidmu

Minuli teden v petek, soboto in nedeljo je bil v Vidmu (Udine) v Italiji velik mednarodni shod predstavnikov odporniškega gibanja Italije, Zahodne Nemčije, Avstrije in Francije. V manifestaciji je sodelovalo nad devet tisoč udeležencev. Med njimi so bili tudi številni slovenski partizani iz goriške, tržaške in videmške pokrajine, ki so v povorki prepevali slovenske in italijanske borbene pesmi in tudi sicer dali zborovanju s svojo prisotnostjo poseben pečat. Tako so nekdani partizani iz Dobberdoba nosili v povorkah dvoježične transparente, s katerimi so vripovedovali, da je ta vas prispevala od svojih 1500 prebivalcev kar 81 žrtev za svobodo in zmago demokratične misli. Na zborovanju so sodelovali tudi župani slovenskih občin in številni vidni javni delavci-pripadniki slovenske narodnostne skupine v Italiji.

Zborovanje je vse 3 dni potekalo brez incidentov. Fašisti so sicer poskusili nekaj izpadov, vendar

pa so bili ostro zavrnjeni celo po orožnikih. V glavnem so fašisti provokatorji bili iz vrst dijakov šole »Volta«. Spričo mogočnega zborovanja pa so ostali brez moči in niso dalje niti poskušali izpadov. Prebivalstvo Vidma in okolice je z velikimi simpatijami sledilo zborovanju in njegove udeležence prisrčno sprejelo. Zborovalci so v viharnim protestom odsodili farizejstvo uradnih videnjskih krogov, ker na zborovanje niso hoteli poslati tudi svojega praporja, odlikovanega z zlato medaljo (ustreza našemu Redu narodnega heroja, op. p.).

Zborovanje je izvenelo v močne akorde glasnih zahtev za ohranitev miru v svetu, za sporazumevanje med narodi, za prepoved vseh jedrskih poskusov in za razorežitev nasipov, za preprečitev oborožitve Nemčije, prepoved nemškega vprašanja, prepoved neofašistične italijanske stranke MSI (Movimento sociale italiano = Italijansko socialno

Nadaljevanje na 10. strani)

S SREČANJA SKOJEVCEV V POSTOJNI

Priznanje mlademu pogumu

Na pobudo Občinskega komiteja LMS Postojna in ostalih družbeno političnih organizacij je bilo v nedeljo popoldan pri Pivki jami nad Postojno prirčno srečanje zaslužnih organizatorjev skojevskih in mladinskih organizacij na področju današnje postojanske občine.

Srečanja se je udeležilo kakšnih šestdeset skojevcov, med njimi tedanjki sekretar komiteja SKOJ za Pivško področje in sedanji organizacijski sekretar OK ZKS Ljubljana Janez Hočvar-Tone, nadalje Nada Vogrič-Smelja, Jože Ložan, Miloška Milčeti-Peniko in drugi.

Udeleženci srečanja, ki mu je med številnimi gosti prispevalo tudi predsednik ObLO Postojna Adolf Gerzelj, je najprej pozdravil sekretar Obč. odbora SZDL Postojna, nakar je Miloška Penko orisala težke pogoje dela, pogum in tovarištvo, s katerimi so skojevcji opravljali težke naloge v letih NOB. Prisotni so nato z enominutnim molkom počastili spomin na pokojne tovariše.

Po ogledu Pivke jame so se nato udeleženci srečanja ob petju partizanskih pesmi dolgo razgovarjali ter obujali spomine na skupno revolucionarno delo v NOB. (ma)

OB ZAKLJUČKU XXII. KONGRESA KP SOVJETSKIE ZVEZE

Bolje pozno kot nikoli

Kongresni delegati so sprejeli sklep, da se Stalinovo truplo odstrani iz Leninovega mavzoleja na Rdečem trgu

Pred zaključkom XXII. kongresa KP ZSSR v Moskvi so v po-nedeljek na plenarnem zasedanju soglasno sklenili, naj se Stalinova krsta odstrani iz Leninovega mavzoleja na Rdečem trgu. V posebnem sklepu so izjavili, »da ni umestno, da bi bila Stalinova krsta poleg Lenina oporoka, zlorabilj oblast in množično preganjaj poštene sovjetske državljane, pa tudi zaradi drugih dejav, izvršenih v dobi kulta cenebnosti.«

Kongres je med svojim delom dobil številne pritožbe in zahteve za izključitev iz KP, ker je vzdružje na kongresu opogumilo državljanje ZSSR, ki se jim je zgodila krivica. Kongres je zaradi preobilice dela in prispelega građiva sklenil, naj o vseh teh zadevah sklepa Centralni komite.

Kongres je bil zaključen s sprejemom novega statuta partijske in izvolitvijo novih organov, o čemer bomo še poročali.

Srečka POSVETU

Razočaranje v OZN

Vest o eksploziji nove atomske bombe v Sovjetski zvezni so na sedežu OZN v New Yorku sprejeli z velikim obžalovanjem, saj so delegacije 87 držav pri tem izglasovale resolucijo s pozivom Sovjetski zvezni, naj opusti napovedano preizkušnjo atomske vleverbombe. Zato je pričakovati, da bo ta dogodek povzročil nove zaplete v debati o moratoriju in sploh o problemu jedrskega orožja in poskusov.

Skoraj istočasno je sporočila tudi ameriška komisija za atomsko energijo, da so sprožili v Nevadi četrtto podzemno bombo jekosti 20 tisoč ton TNT.

Volitve v Grčiji

Na splošnih parlamentarnih volitvah v Grčiji, ki so bile minulo nedeljo, je skoraj polovico glasov dobila Karamanlisova Nacionalna radikalna unija, sledi Papandreuva unija centra s 34,4, Pasalidisova koalicija Zdržljene demokratične levice s 15 in neodvisni poslanski kandidati z

Vnebojstvost

LONDON — Ugleđni filozof Schweitzer je postal članom protiatomske skupine »odboru 100« pismo, v katerem izraža popolno soglasje s to skupino, medtem ko je filozof naslovil pismo tudi na Russela, kateremu piše, da se strinja z njegovimi protiatomskimi demonstracijami.

WASHINGTON — Senat ameriške vlade je sprejel zakonski predlog o gospodarski pomoći tujini v znesku 1,2 milijarde dolarjev. Na istem zasedanju je senat zavrnjal tudi predlog senatorja Ellendera, da bi zmanjšali vojaško pomoč tujini za 150 milijonov dolarjev.

DALLAS — Po sporočilu ameriškega Rdečega križa je orkan »Carla« v štirinajstih občinah južnega Texasa porušil 46.200 hiš, 900 gospodarskih zgradb in kmetij ter 375 drugih poslopij. Računajo, da je v štirih državah v orkanu izgubilo življenje več kot 40 oseb.

MOSKVA — V okviru diskusij o novem programu KP Sovjetske zvezne so »Izvestija« objavila članek predsednika turkmenске SSR Anilajeva, v katerem se zavzema za nadaljnjo razširitev pravic zveznim republikam. Anilajev piše, da je prišel čas, ko republike lahko samostojno brez soglasja zveznih ministrstev in odborov rešujejo številna vprašanja pri vodenju republik.

0,9 % od skupnega števila glasov. Za formiranje nove vlade zadostuje verjetnemu bodočemu premieru Karamanlisu 47 % od skupnega števila glasov, kar pa je še presegel.

Pomiritev v Berlinu

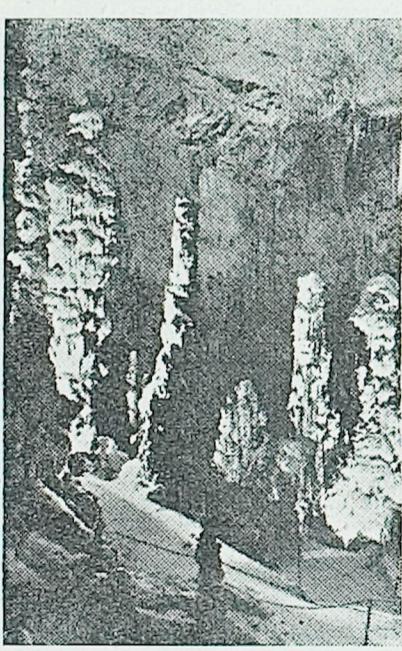
Po številnih obmejnih provokacijah v Berlinu, ki so vznemirjale ves svet, je ameriška misija v Berlinu končno dobila povelje, naj konča z vojaškim spremeljanjem civilistov iz zahodnega v vzhodni del mesta. Prav tako se je izvedelo, da so ZDA priznale na kompromis, ki bi bil podoben britanskemu stališču pri legitimirani na prehodih iz enega v drugi del Berlina.

Sirija član Arabske lige

Na seji sveta Arabske lige, ki so se je udeležili predstavniki vseh arabskih držav, razen Iraka, so sprejeli Sirijo v ligo. Generalni sekretar lige Hasuna je izjavil, da so njegovi stiki s predstavniki ZAR in Sirije potrdili vsestransko razumevanje, ter je predlagal, naj bi pooblastili sekretari lige, da nadalje učrpa zadovoljivo ureditev nastalih nedavnih težav v ligi.

Središče Portoroža s hotelom Palace v ozadju, kjer bo kmalu stalo tudi novo termalno kopališče. Pisali smo že o letosnjem rekordnem uspehu turistične sezone v Portorožu in posebej o ugodnem zaključku hotela Palace. Novo kopališče pa odpira Portorožu nove vidike v razvoju turizma in če bo zaslove tudi kot termalno kopališče in zdравilišče, se bo sezona razširila praktično na vse leto. Več o tem na 9. strani

Najlepši biser med lepotami naše dežele je prav gotovo še vedno in bo še dolgo slavna Postojnska jama. Letos je imela rekorden obisk domačih in tujih gostov. Postala je že kar pretesna za vse številne obiskovalce in zato uprava misli na razširitev poti in jamske zelenice, da bi lahko tudi v poletnih in nedeljskih koničah zavoljili vse turiste. Na sliki je predel Jame, imenovan »Na Veliki gori«

Posvet o reki Muri v Gazu

V Gazu je bilo pred nedavnim VI. redno zasedanje avstrijsko-jugoslavenske komisije za vprašanja reke Mure. Jugoslovansko delegacijo je vodil direktor Zavoda za gospodarstvo LRS inž. Lojze Kerin.

Osrednji predmet razgovora te komisije so bila vprašanja regulacije Mure, zaščita pred poplavami, skrb za čistočo vode, energetska izgradnja

in druga vodnogospodarska vprašanja. Tokrat so prvič obravnavali tudi možnosti izkorisťanja vode Mure na mejnem delu v dolžini približno 33 kilometrov. Elektrarne, ki bi jih skupno gradili jugoslovija in Avstrija, bi lahko proizvajale okrog 500 milijonov kW električne energije na leto.

S PLENUMA OBČINSKEGA KOMITEJA ZKS V POSTOJNI

Večji poudarek ideološkemu izobraževanju

Na dnevnem redu plenuma Obč. komiteja ZKS Postojna, ki je zasedal v soboto, so bila vprašanja in problemi ideološkega izobraževanja članov Zveze komunistov v tej komuni, kot tudi obravnavana programa ideološke vzgoje za bližnjo z. msko sezono. Plenum je prišel na osnovi poročila in razprave do ugotovitve, da je bila ideološka vzgojna

aktivnost v preteklosti klub dočlenim uspehom marsikdaj kampanjsko zastavljen, kar je v mnogih primerih hromilo akcijasto sposobnost komunistov, da na kraju same, bodisi v proizvodnji, na vasi, v uveljavljanju družbenih služb itd., pravočasno, vplivno ter z jasno orientacijo posežejo v tok družbenih doganj.

ODGOVOR UREDNIŠTVA SLOVENSKEGA JADRANA

našim bralcem doma in za mejo

Več naših bralcev in naročnikov je že izrazilo željo, naj bi naš list objavljali program jugoslovanske radiotelevizije. Tako smo med drugim prejeli tudi pismo iz Trsta, ki dobesedno pravi:

»Precej nas je Slovencev v Trstu, ki kupujemo Slovenski Jadran in imamo televizijske sprejemnike. Bili bi zelo zadovoljni, če bi vaš list lahko objavljaj slovenski televizijski pro-

gram (RTV Ljubljana). Obenem vas prosimo, da v listu objavite tudi točno valovno dolžino oddajnika na Nanosu.«

Veseli nas zanimanje naših bralcev za naš list in za naše televizijske oddaje. Žal trenutno gledo objavljanja programa jugoslovanske radiotelevizije našim bralcem iz tehničnih razlogov še ne moremo ustreči, poskušali pa bomo to posebno rubriko jugoslovanske televizijskega programa uvesti z Novim letom 1962, za kar bomo naprosili za sodelovanje programskega oddelek ljubljanske RTV postaje.

V Trstu bo zaradi zaklonjenega položaja verjetno sprejem z Nanosa nekoliko slabši, dobite pa lahko relejni oddajnik jugoslovanske televizije na Nanosu na kanalu 6 (šest).

Uredništvo

Novice s TRŽASKEGA

ZA ZUPANA JE BIL POPIS PREBIVALSTVA ZAKONIT

Na vprašanje svetovnika Marije Bernetičeve na seji tržaškega občinskega sveta, zakaj ni bilo pri popisu prebivalstva dovolj popisnih pot v slovenščini, zakaj je bilo treba izpolniti rubriko o občevalnem jeziku v držini in zakaj so nekatere popisovalci strahovali ljudi, je zupan dr. Franzil odgovoril, da je zanj bil popis zakonit. Po njegovem mnenju vsi ti ugovori niso toliko tehtni, da bi jemali popis veljavno, čeprav vsi tržaški Slovenci vedo, kako je bilo v resnici.

POJAČANO NADZORSTVO NAD ZIVILI

Vladni generalni komisar je pred kratkim naročil pokrajinskemu zdravniku, naj poostri nadzorstvo nad živili široke potrošnje, da bi preprečil vedno številnejše sleparje, ki ogrožajo zdravje prebivalcev. Pokrajinski zdravnik je zato storil v sti s prizadetimi predstavniki oblasti, da bi skupaj ukrepali.

ZMANJŠALO SE JE STEVILO UCENCEV V OSNOVNIH SOLAH

Medtem ko se je vpisalo letos v italijanske osnovne šole 12.939 otrok, jih je letos v teh solah le 11.704, kar je približno 10 % manj. V slovenskih osnovnih šolah pa jih je letos manj le za 4 %, saj jih je vpisanih 1.082.

V SALEZU IN ZGONIKU ZA DAN MRTVIH

Na Dan mrtvih, 1. novembra, je bila dopoldne v Saležu in popoldne v Zgoniku pri spomeniku žalnemu svečanost v počastitev spomina padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja.

Zveza partizanov Tržaškega ozemlja je priredila žalno svečanost s položanjem vencev na pokopališču v Ržarni.

SREČANJE NAŠIH IN AVSTRIJSKIH ŠPORTNIKOV V BOROVLJAH

V duhu prijateljskih odnosov

Minulo nedeljo je bilo v Borovljah prisrčno srečanje naših in avstrijskih športnikov. Borovljanske športnike so namreč obiskali člani TVD »Partizan« iz Križ pri Tržiču.

V Borovljah so goste iz Križ sprejeli nadvse prisrčno, kar je ponoven dokaz, da so medsebojni stiki športnikov iz dveh sosednjih dežel lahko odličen prispevek k boljšemu medsebojnemu sporazumevanju in dobrim prijateljskim odnosom na meji.

Tržičane je v Borovljah sprejela navdušena množica, župan Sorgo pa je izrekel gostom dobrodošlico z željo, da bi se dobro počutili. Prisoten je bil tudi

okrajni glavar dr. Marko, ki se prav tako zavzema za čim tesnejše stike med športniki obeh dežel in narodnosti.

SLOVENSKI

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradačka. Izhaja vsak petek. Izdaja CZIP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Čankarjeva 1, telefon 170. Posamezen izvod 20 din. — Letna naročnina 500 din, za tujino 1600 dinarjev ali 3,5 am. dolarja. — Bančni račun 600-70-1-181. Rokopisov in fotografij ne vracamo. — Tisk in klišej tiskarna CZIP »Primorski tisk.«

S KRIITIČNIM OCENJEVANJEM UTIRajo V IZOLI POT NOVIM GOSPODARSKIM IN DRUŽBENIM ODNOSENOM

Odločajo naj neposredni proizvajalci

Nedavna anketa o uveljavljanju novega gospodarskega sistema in demokratizacije upravljanja v dvanajstih podjetjih v izolski komuni je pokazala, da je novi gospodarski sistem domala povsod že pogojen s takšnimi oblikami upravljanja, ki zagovarjajo večini proizvajalcev neposredno udeležbo v gospodarjenju. Tako v večjih podjetjih, medtem ko manjše gospodarske organizacije še vedno zaostajajo.

Zanimivi so podatki, kako je v omenjenih dvanajstih podjetjih potekalo oblikovanje ekonomskih enot. Medtem ko ne moremo nitičesar očitati strukturi ekonomskih enot glede na ekonomsko upravičenost obstaja posameznih enot, se velja pomuditi ob funkcionalnosti oziroma ob njihovem notranjem ustroju.

V 96 od 128 ekonomskih enot so bili izvoljeni predsedniki neposredno od članov ekonomskih enot, medtem ko so v 32 enotah izvolili ponekod predsedstva pod vplivom očitnih sugestij »od zgoraj«, kar dokazuje podatek, da ima 12 predsedstev omejene pravice tudi v zadevah in pristojnostih, ki jih ekonomskim enotam ne bi smeli nikjer več odrekati. Na povsem nesprejemljiv način pa so »izvolili« proizvajalci organe enajstih ekonomskih enot v treh gospodarskih organizacijah

(v Mali opremi, Jadranki in Mavriči), kjer so predsedniki enot še ali vodje oddelkov.

Med dvanajstimi anketiranimi podjetji je kolektiv pletilskega obrata »Rašica« v Izoli stori najmanj, da bi ob novih gospodarskih instrumentih zaživelio tudi poglobljeno upravljanje. Vse do nedavna se v tem obratu namreč ni uveljavil niti obratni delavski svet, ki je praktično brez veljave.

Brez dvoma takšno stanje v »Rašici« ni samo posledica nezainteresiranosti članov kolektiva za nove odnose. Matično podjetje tega obrata je namreč v Ljubljani, kjer doslej niso še ničesar storili, da bi vskladili razvoj svojega izolskega obrata z razvojem matičnega podjetja.

Kolektiv »Rašica« bo vsekakor moral bolj odločno zahtevati pri svoji centrali vsaj osnovne ekonomske pokazatelje, kar bo še prvi korak v nove odnose.

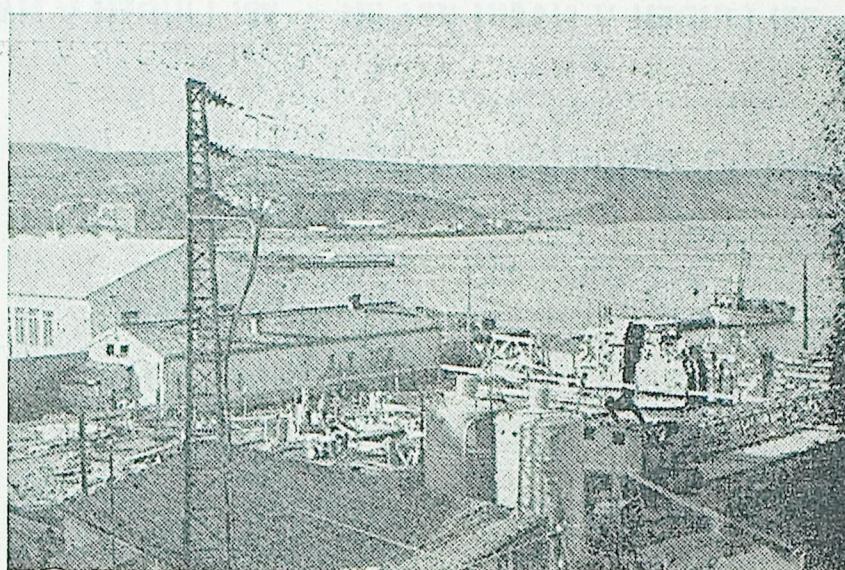
Pojavi delitve osebnega dohodka na način, ki je nasproten demokratični vsebinini pravilnikov o notranji delitvi, tudi v Izoli niso osamljeni, čeprav se je posebno v zadnjem času zaradi naporov subjektivnih sil in prizadevanja ekonomskih enot stanje nekoliko popravilo.

Vendar se proizvajalci še vedno upravičeno sprašujejo, ali je razpon višine osebnih dohodkov v

razmerju 1 proti 11 ali še več, kot je to primer pri »Ribi« ali celo v neznanem obrtnem podjetju »Steklo« in drugod, zares realen. Negodovanje je tem večje, ker prizadetim proizvajalcem organi podjetij ne tolmačijo dovolj nazorno upravičenosti posameznih članov uprave ali strokovnega osebja do takšnih prejemnikov.

Vse to pa se bo uredilo, če bodo kolektivi pohiteli s potrjevanjem pravilnikov o notranji delitvi, torej pravilnikov o delitvi čistega in osebnega dohodka. S tem se v večini gospodarskih organizacij danes še ne morejo postaviti.

(bb)

V mirnem kotičku Izole, blizu podjetja »Riba«, so že položili temelje za bodoči šolski center za izobraževanje kadrov v blagovnem prometu

S SEJE UPRAVNega ODBORA DRUŠTVA KMETIJSKIH INŽENIRJEV IN TEHNIKOV KOPRSKEGA OKRAJA

Strokovnjaki pred novimi nalogami

Pred nami je zimska sezona, v kateri bo ponovno zaživelo društveno življenje. Okrajno društvo kmetijskih inženirjev in tehnikov je razpravljalo o organizaciji občinskih podružnic, ki naj bi bile nekako sekcije občinskih društev inženirjev in tehnikov. Pri tem se je treba le še dogovoriti glede plačila članarine matičnemu društvu in strokovnemu društvu, da ne bi prišlo do dvojnega plačevanja.

Najvažnejša naloga, ki čaka društvo, pa je postavitev kmetijskega strokovnjaka na pravo mesto v blagovni proizvodnji. V prihodnje bodo morali kmetijski strokovnjaki na družbenih posestvih imeti mnogo večjo vlogo pri posredovanju kmetijskih pridelkov, kot jo imajo sedaj. Dobikeče s kmetijskim pridelkom naj ustvarjajo proizvajalci in jih nato vlagajo v reprodukcijo in ne kot je bilo do sedaj, da so na račun proizvajalcev ustvarjali dobikeče posredniki in predelovalci.

POPRAVEK

V zadnji številki našega lista se je v sestavku »Skupna odgovornost še vedno velja« vrnila v zadnji stavek drugega odstavka neljuba pomota, ki so jo bralci gotovo sami opazili in popravili vsebino ugotovitve, da je namreč centralizirano in ne decentralizirano upravljanje v koprskem kmetijskem kombinatu glavnega ovira za večjo ekonomičnost poslovanja.

Zaradi enotnega delovnega območja je bil dan predlog, da se v podružnicah spojijo kmetijski strokovnjaki z veterinarji, ki so sedaj ločeni v samostojnem društvu.

V mesecu tehnike bo društvo priredilo predavanje za članstvo o ekonomskih enotah in o mehanizaciji v kmetijstvu. Razen tega bo v decembru še razprava o perspektivi kmetijstva v obalnem področju, ki ga je treba gledati kot celoto in temu primerno tudi razviti proizvodnjo na velikih

površinah, pri procesu proizvodnje pa je potrebno uporabljati vsa tehnična in znanstvena doganjana. Iz tega sledi, da bo moralo tudi društvo odigrati svojo vlogo in biti strokovni organ kmetijske zbornice.

Člani društva se bodo udeležili kongresa kmetijskih inženirjev in tehnikov, ki bo v Zagrebu, razen tega pa bodo vodili ekskurzijo članov DKIT iz Vojvodine, ki si bodo ogledali Perutninarsko farmo v Pivki, Kobilarno Lipica in Kmetijski kombinat Koper.

Več prizadevanj in sistema v delu

(Nadaljevanje s 1. strani)
lahko resne posledice in največkrat vodita k samovolji nekaterih vodstev podjetij.

Seveda so tudi problemi, ki jih ne morejo rešiti sami odbori krajevnih organizacij. Zato pa bodo ti postavili posebne komisije za določeno vprašanja. Te komisije naj bi bile sestavljene iz strokovnjakov, ki bi bili lahko kas posamezni problemi, ki ga nato obdelanega predložijo v nadaljnjo razpravo odboru in članstvu krajevnih organizacij SZDL. Na podlagi tega so potem dolžne organizacije SZDL problem rešiti in sprejeti določene sklepe in priporočila odboru ljudske oblasti in družbenega upravljanja, in če je potrebno, tudi od njih zahtevati obračun, kako je bila posamezna zadeva javnega pomena resnega.

Kritizirali so tudi malomarenje odborov ljudske oblasti do zborov volivev in do državljanov na sploh, zlasti v zvezi s sprejemanjem in izvajanjem družbenega plana in proračuna, kar privede na večje stroške, določene delo, da so družbeni plani delo aparata ljudske oblasti in ne odstranitev negativnih pojavov v prihodnje.

zahtev in potreb državljanov v okviru danih realnih možnosti.

Kritično so ocenili tudi kdrovske politike in obsojni zlasti dvočinstvo ali celo večirnost v političnem delu posameznega kraja ali področja, kar seveda nujno vodi v mlačnost pri delu, ker preobremenjeni ljudje resne morejo vsemu kaj. Ugotovili so tudi, da delavci slabo sodelujejo v delu SZDL, kar kaže na to, da Socialistična zveza pa ne rešuje vprašanj, ki so življenjskega pomena za delovne kolektive in njihove člane. Dejavnost Socialistične zveze pa bi morala biti takšna, da bi vsak državljan našel v njej svoje mesto. Enostansko delo krajevnih organizacij SZDL se zrcali tudi v majhnem številu žena in mladine v odborih. Ugotovili so tudi prakso, da je nevsklajeno delo posameznih političnih organizacij na določenem področju in nastopa mnogokrat v istih zadevah in problemih vsake po svoji liniji. Zvezva komunistov, Socialistična zveza, sindikalna organizacija in Ženska mladina. Vse probleme pa bi bilo treba obravnavati skupaj in ne cepliti sil pri njihovem reševanju, zlasti pa se ne pri tem omejevati na neko določeno, ozko »svoje področje dela, marveč bi vsi pri tem moral imeti pred očmi le korist skupnosti in potrebe človeka in skrb za nj.

Govorili so še o delu podružnic in sekic ter o potrebi, da se to delo bistveno spremeni in prenesi težišče s sestankarstva na reševanje konkretnih vprašanj iz družbenega dogajanja na področju posamezne organizacije. Če bodo pri tem res zadevi vprašanja, ki državljane v nekem kraju najbolj zanimalo in tiščijo, potem prav gotovo ne bo vprašanje za uveljavitev Socialistične zveze. Podrobno so obravnavali način dela sekic in njihovo organizacijsko strukturo, njihove naloge in namen.

Ob koncu so govorili še o bližnjih nalogah SZDL: o razpravah o družbenih planih komun v luči novih gospodarskih ukrepov, sodelovanju na zborih volivev in zborih proizvajalcev in pomoči drugim množičnim in političnim organizacijam pri njihovih bližnjih letnih skupščinah. To velja zlasti za mladino in se posebej za mladinske organizacije po gospodarskih organizacijah.

TUDI KMETIJCI UVAJAJO EKONOMSKE ENOTE

Kmetijska zadruga Koper je svojim že prej formiranim ekonomskim enotam pridružila te dni še posebno enoto, ki bo za druge ekonomiske enote v svoji zadruzi opravljala semensko službo. Pripravljala bo sadike in semena, za kar bo imela poseben kompleks zemljišča. Zadruga bo že drugo leto imela pripravljenih nad 300 ha površin za zgodnjo zelenjanjo in drugo povrtnino — predvsem za paradiznik, zelje, majsko čebulo, cvetačo, paprikico, grah, fižol in krompir. Semena in sadik je zadružni treba v milijonskih številkah, zato čaka novo enoto trdo in naglo delo, da bo lahko pravočasno pripravila vse seme in sadike, ki jih bodo od nje terjale ostale ekonomskie enote.

NAS GOSPODARSKI KOMENTAR

Prizadevanja za utrditev novega sistema

Bolj ko se bližamo koncu poslovnega leta, bolj se kažejo obrisi o izpolnitvi planskih nalog in odražajo nekatere pomanjkljivosti, ki so več ali manj že doslej vplivale na celoten gospodarski razvoj. Zato tudi često slišimo razne kritične pripombe na ta ali oni pojav in ukrep, pa tudi predloge za odstranitev negativnih pojavov v prihodnje.

O posameznih pojavih in ukrepih, o katerih je govorila, smo že pisali. Vedno smo poudarjali, da gre za posamezne pojave, ki jih je treba tudi s posameznimi ukrepi

odstraniti. Z drugimi besedami pomeni, da so in bodo vsi ukrepi, ki so bili še sprejeti, usmerjeni v to, da se sistem izpopolni in okrepi in da zato ni treba pričakovati, da bi šli nazaj, kot še redki pričakujejo. Bistvo sistema je, prisiliti proizvajalce, da koristne uporabljajo sredstva, ki jima jih je družba dala v upravljanje in na razpolago. Izpopolnjevanje sistema gre torej za tem, da bi popravili tisto, kar je bilo v praksi zniliceno. To pa zadeva posamezne gospodarske veje, ne pa celote.

V prizadevanji je opaziti, da ni uspehov, kot jih predvideva letosnji gospodarski načrt. Prizadevanja nekolič zaostaja za predvideno dinamiko. Kot vztok navajajo v mnocih primerih pomanjkanje reproducija kmetijskega materiala, kar je deloma tudi res. Zato se tudi večajo zaloge nedokončanih proizvodov v prizadevanju. Kot je bilo napovedano, so predvideni posegi pri tistih prizadevanjih vejah, ki zaostajajo. Vendar bodo ukrepi zanjeli samo posamezne veje in ne vseh, ki so v težavah, kajti mnoge so v težavah iz čisto subjektivnih razlogov.

Omenja se dalje, da se mnoga proizvajalna podjetja prepočasi

O UVAJANJU NOVIH ODNOsov NA KRASU

PODATKI VLIVAJO POGUM

Kot po drugih občinah koprskega okraja so tudi v Sežani pred dnevi zaključili z anketo o uveljavljanju novega gospodarskega sistema. Razčlenili so stanje v tri najstajih večjih gospodarskih organizacijah, in sicer tako, da so zjeli vsa področja gospodarske dejavnosti v občini. Posebej bodo analizirali še stanje v kmetijstvu. Zbrani podatki kažejo, da so proizvajalci na Krasu dosegli že lepe

uspehe pri uvajanju novega sistema gospodarjenja in formiraju ekonomskih enot. Nekoliko prepočasi gre le sprejemanje ustreznih pravilnikov o delitvi ustvarjenega dohodka nasploh in delitvi osebnega dohodka posebej, kar pa je osnova za dokončno uveljavitev novih odnosov v gospodarjenju v podjetjih v razširjenosti upravljanja in neposrednega odločanja vseh proizvajalcev o podjetju in dohodkih.

★ PRI LJUDEH V NAŠIH KRAJIH ★

TEDEN SNAGE V PIRANU OD 5. DO 12. NOVEMBRA

Akcija pionirjev - podmladkarjev RK

Piranški pionirji — podmladkarji RKS so dali pobudo za izredno zanimivo akcijo: od 5. do 12. novembra bodo izvedli v Piranu Teden snage.

Akcijo so pionirji temeljito pripravili. Za sodelovanje in pomoč so zaposlili vse, ki so po njihovem mnenju dolžni skrbeti za čistočo: od komunalnega podjetja in sanitarno inspekcije do občinskega odbora RKS in sveta za zdravstvo. Vsi so pionirski zamisel pozdravili in obljubili pomoč.

In kaj bodo naredili v tem tednu?

Na ciklostil so razmnožili posebno odprtlo pismo prebivalcem Pirana. Tačnih pisem so razdali po mestu dva tisoč. Izdelali so nad stoj lepkov, s katerimi pozivajo na čistočo. Okrog tisoč pionirjev z znakom RK na rokavu bo ves teden krožilo po mestnih ulicah in pazišlu, da nične ne bo vrgel na tla papirja ali ogrizka. S pomočjo Šole za zdravstvene delavce in Komunalnega podjetja bodo uredili nekaj izložb, kjer bodo s shemami in grafikoni prikazali, koliko je

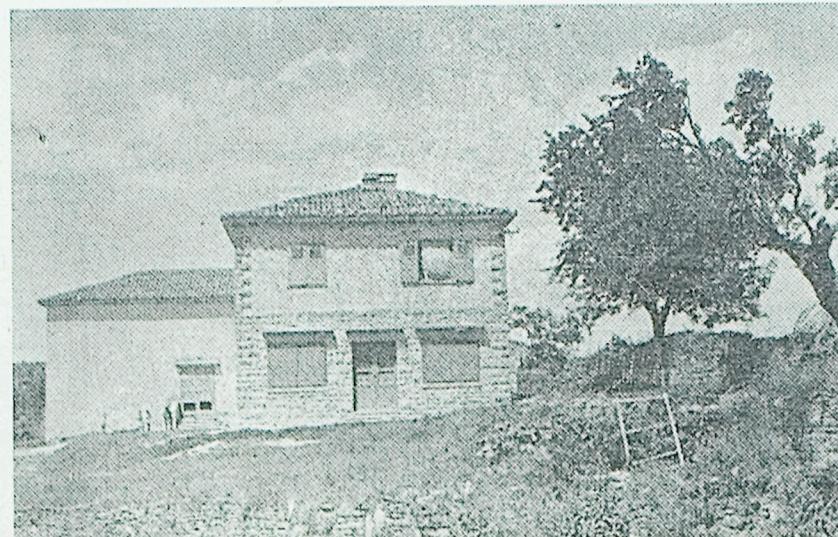
bilo za snago v mestu že narejenega in koliko to stane.

Seveda pa je ta akcija, namenjena prebivalcem Pirana, posebno pomembna za najmlajše prebivalce, za pionirje. V šoli učencem mnogo govore o tem, da je treba paziti na snago, da je Piran turistično mesto, kjer niso važni le hoteli in urejena gostišča, temveč tudi skrb za lepoto mesta. Pionirje spodbujajo, naj okrasne okna s cvetjem, dokazujejo jim, kako grdo je videti početkane zidove, nasmetene ulice. Toda vse to so le besede, ki jih otroci hitro pozabljajo, se posebno ker ne najdejo dobrega zgleda pri odraslih. Zato pričakujejo vzgojitelji od te akcije tudi to, da bo naredila iz pionirjev aktivne čuvanje snage v mestu. Pionir-podmladkar, ki bo v tem tednu na cestah opozarjal prebivalce na red, na koške za odpadke, bo postal na to tudi sam pozoren. Poleg tega bodo v tem tednu posvetili v šoli eno uro pouka razgovoru o pomenu snage, tovarišica inž. Keglov pa so naprošili za nekaj predavanj o čuvanju nasadov in o gojenju lončnic, s katerimi bodo okrasili okna.

To je spet ena od pomembnih akcij piranske osnovne šole, ki neprisiljeno povezuje šolsko vzgojno delo z okoljem in uveljavlja najvažnejše načelo reformirane šole, da je treba otroke aktivizirati. Neprestano iščejo nove oblike dela, odpirajojo komunalne probleme in izkoristijo vsako priliko, da vključijo otroke v vzgojno izredno pomembno in družbeno koristno delo. Pravilno pravijo piranski vzgojitelji, da za tako delo ni škoda casa in v njem vidijo sestavni del pouka in vzgoje za resnično življenje. Dejstvo, da so akcije podprtvi, ki so jih za pomoč zaprosili, pa dokazuje, da so piranski pionirji res del komunalne skupnosti, da jim to priznavajo družbenec in politične organizacije. Prav je tako, saj so si to s svojim delom tudi zasluzili. Lepo bi bilo, če bi se kdo spomnil in prizadevne pionirje za njihov trud tudi nagradil: ali ne bi bilo prav, če bi jim n. pr. Turistično društvo (saj so to akcije izpolnili del njihovega programa) dalo nekaj sredstev, da bi tudi šolsko poslopje okrasili s cvetjem ali da bi uredili revno opremljeno delavnico?

Teden snage bi bil potreben še v marsikaterem našem turističnem mestu, v Kopru pa še prav posebno.

Z. L.

Zadružni dom v Sočergi je najlepše poslopje daleč naokrog; žal samo od zunaj, kajti večina notranjih prostorov je še vedno nedograjena. V način slabšem stanju je velika dvorana, ki bi jo marsikje drugod znali vaščani popraviti in urediti z lastnimi močmi

Po prelomnici novi sadovi

(Nadaljevanje s 1. strani)

menda že v celoti opustil svoj prvotni načrt. Skoraj nova, a nedograjena stavba, v kateri so tudi zaslišni prostori šole in tri stanovanja, medtem propada. Posebno je izpostavljena propadanju velika in slabu zavarovanova dvorana, ki si jo okoliški kmetovalci sicer »sposojajo« za mlacev živila. Na drugi strani pa je ta odmaknjeni svet brez slednjega prostora za kulturno in družbeno delovanje vaščanov. Zgolj sklep odbornikov, da bo ObLO to stavbo prevzel, ni da bi na takrat izhod iz sedanjega položaja, pomeni zavlačevanje in iz dneva v dan večjo škodo na nedograjenem poslopu.

O drugih pomembnejših toč-

kah zadnje seje, kot so na primer pripojitev »Mesoprometa« k Iljubljanskemu »Emoni«, ustanovitev skupne zavarovalnice za obalne občine in druge smo že poročali. (bb)

Novo koordinacijsko telo obalnih občin

Na pobudo sekretarjev občinskih komitejev ZKS Izola, Kopra in Pirana je bil pred nedavnim ustanovljen obalni svet s širokim zastopstvom oblastnih in političnih forumov. S tem se je torej že uveljavila praksa in prizadevanja za skupno reševanje vrste sorodnih problemov kot vprašanje bodoče organizacije trgovske mreže, vprašanje enotnih družbenih služb in podobno. Člani tega novega koordinacijskega organa so skupno proučili tudi problematiko koprskega kmetijskega kombinata in našli vrsto stičnih točk.

Bogat program Večerne politične šole

Številni kandidati večerne politične šole v Izoli, ki bo začela te dni z rednim delom, bodo predelali doslej najbolj obsežen in tudi zahteven program. Načrt programa vsebuje namreč kar sedemnajst tem, ki so razdeljene v štiri osnovne skupine: 1. Komunisti in sodobni družbeni procesi. 2. Družbeno ekonomska graditev FLRJ. 3. Načela politične ureditve FLRJ. 4. Marksizem in naša praksa.

Albert Jakopič predaval v Postojni

Sekretar OK ZKS Koper Albert Jakopič-Kajtimir je prejšnji ponedeljak predaval staresinskemu kadru garnizije JLA v Postojni o nekaterih problemih in vidikih gospodarjenja v luči izpopolnjenega gospodarskega sistema. Predavanju v Kulturnem domu so prisostvovali tudi člani političnega akтиva in predstavniki gospodarskih organizacij.

Za boljšo preskrbo z mesom

V splošno zadovoljstvo potrošnikov je delovni kolektiv Kmetijske zadruge v Postojni odprl v soboto na Tržaški cesti sodobno urejeno prodajalno mesa in drugih mesnih izdelkov. Odlična ponudba in solidne cene so že prvi dan privabilo v trgovino mnogo kupcev. Za prenovitev prostorov in nabavo opreme je Kmetijska zadruga investirala v tej trgovini kakšnih sedem milijonov dinarjev.

V »Iliriji imajo 12 EE

V grosističnem in detajlističnem trgovskem podjetju »Ilirija« so ustanovili dvanajst ekonomskih enot, ki so jih prilagodili strukturi podjetja. V novih pogojih upravljanja se je znatno izboljšalo upravljanje v novih trgovinah, tako da so porasli tudi osebni dohodki za okrog 10% v primerjavi s prejšnjimi, povprečje na enega zaposlenega pa znaša sedaj 24 tisoč dinarjev.

Lepa bilanca dela AMD v Ilirske Bistrici

Klub številnim težavam je AMD v Ilirske Bistrici v minulih dveh letih doseglo lepe uspehe. V tem razdoblju so priredili pet tečajev za voznike-amaterje ter je opravilo vozniški izpit več

Nova stanovanja v Postojni

Stanovanjska izgradnja v Postojni je dosegla v zadnjem času tekušen temo, kot ga v mestu ne pomnijo. Zraven živahne iniciative v gradnji manjših zasebnih stanovanjskih hiš bodo dobili v treh novih blokih kmalu stanovanja tudi uslužbeni postojanske banke in ZTP, dočim gradi Elektro Sežana ob Tržaški cesti novi blok za servisno delavnico in stanovanja. V kratkem bodo nad Vojsko ulico v Postojni zastavili tudi temelje za gradnjo dveh stanovanjskih blokov ObLO Postojna.

63 milijonov za šolstvo

Letošnji sklad za finansiranje šolstva v ilirskobistriški občini znaša 63 milijonov dinarjev, kar je za 52% več kot v minulem letu. Za povečanje osebnih izdatkov bodo porabili 53% sredstev, za materialne stroške pa 47%. Podatki očitno kažejo, da je osnovno šolstvo glede finančnih sredstev ob novem sistemu finansiranja znatno na boljšem kot dolej.

Z zdržljivijo vseh treh manjših organizacij je podana osnova za širši razvoj podjetja. Posebno pozornost bo novo podjetje posvetilo modernizaciji in izpopolnitvi tiskarskega obraza.

Ljudski odbor je imenoval za vršilca dolžnosti direktorja novega podjetja Jožeta Oblaka.

kot 220 kandidatov. Razen teh tečajev je AMD v Ilirske Bistrici preredilo vrsto predavanj za moštve, tako je skupno dve sto lastnikov mopedov lahko uspešno opravilo izpit iz znanja prometnih predpisov.

Društvo AMD ima v programu tudi skrb za varnost prometa in vzgojo uporabnikov cest. Na raznih predavanjih so prikazovali tudi fime, praktični del pouka pa je bil doslej oviran zaradi slabih motornih vozil. Sedaj je tudi težave konec, kajti društvo je nabavilo nov avto Fiat 600.

Zanimalo nas je, kakšen cilj zaslede center, koliko krožkov ima in koliko pionirjev ga poseča.

Tovariš Cotič: Namen centra, ki je pravzaprav izvenšolska dejavnost, je praktično dopolnilo pouka in usmerjanje mladine v poklice. Center ima 8 krožkov, poseča pa ga okrog 200 pionirjev.

Tovariš Komac: Največ pionirjev

Pionirji v modelarskem krožku Centra za izobraževanje in vzgojanje izobraževanje in vzgojanje in vzgojanje podjetja Mehanotehniki. Menimo torej, da je naš delovni kolektiv veliko žrtvoval za izvenšolsko vzgojo izolskih otrok, obenem pa je to dokaz, da imajo k nam vsi otroci prost pristop. Vso dejavnost centra finansira namreč izključno »Mehanotehnika«, samo za adaptacijo je bilo porabljeno 400 tisoč dinarjev, tu pa je še material, orodje in honorarji. V centru sta stalno nameščena dva tovariša s primerno strokovno in pedagoško izobrazbo, predavatelji pa so visoko kvalificirani.

Tovariš Cotarjeva: Zdaj ugotavljamo, da je pri nas v krožkih le 10% otrok, katerih starši so zaposteni v domačem podjetju, Mehanotehniki. Menimo torej, da je naš delovni kolektiv veliko žrtvoval za izvenšolsko vzgojo izolskih otrok, obenem pa je to dokaz, da imajo k nam vsi otroci prost pristop. Vso dejavnost centra finansira namreč izključno »Mehanotehnika«, samo za adaptacijo je bilo porabljeno 400 tisoč dinarjev, tu pa je še material, orodje in honorarji. V centru sta stalno nameščena dva tovariša s primerno strokovno in pedagoško izobrazbo, predavatelji pa so visoko kvalificirani.

Tovariš Cotič: Naš kolektiv veliko

žrtvuje iz svojih skladov, zato je prizadet, če na raznih sestankih govorijo, da so otroci v Izoli prepričeni le cesti in da se sanje nihče ne briga.

V resnici je stanje nekoliko drugačno. Nihče ni pri tem misil Mehanotehnike, pač pa vsi dobro vemo, da kljub Centru za izobraževanje v Izoli ni rešeno vprašanje otroškega varstva. Seveda pa tega vprašanja ne more rešiti samo Mehanotehnika, ampak občinski ljudski odbor s posredovanjem.

Tovariš Komac: Naš delo v krožkih je bolj povezano s šolo kot z otroškim varstvom, saj predstavlja izvenšolsko aktivnost pionirjev v duhu šolske reforme. Zato so nekateri člani učiteljskega zbora predlagali, naj bi delo pionirjev v naših krožkih ocenjevali pri tehničnem pouku v Šoli, ker so pravzaprav naše učilnic deloma tudi šolske delavnice.

Tovariš Cotič: Kot stremijo pedagogi za tem, da bi šolo približali življenu, tako je naš cilj, da bi nudili pionirjem odskočno desko za poklic in da bi ga vzgojili v dobrega proizvajalca in upravljalca. V centru smo zato ustanovili klub proizvajalcev in upravljalcev, naši pionirji obiskujejo tovarno in spoznavajo proizvodni proces, včasih pa celo prisotujejo sejam organov delavskega samoupravljanja.

Tovariš Cotarjeva: Pri našem delu je poudarek na delovni vzgoji. V načrtu imamo še kuhinjski krožek, ki bo v zvezi s poukom gospodinjstva na Šoli. Imamo že opremljeno kuhinjo, ki je neizkorisrena že več let.

Prizadevnim voditeljem Centra za izobraževanje in vzgojanje smo se zahvalili za razgovor in jim zaželeli, prav tako kot celotnemu kolektivu Mehanotehnike, še veliko uspeha pri delu s pionirji.

Tudi letos šola za izobraževanje odraslih

Vodstvo osnovne šole v Ilirske Bistrici je že pred dvema letoma odprlo oddelek za izobraževanje odraslih, ki nimajo popolne osnovne šole. Doslej je to šolo končalo 20 slušateljev, letos pa bodo nadaljevali s šolanjem, vendarle pod pogojem, če se bo prijavilo dovolj slušateljev.

Povečana aktivnost Ljudske tehnike

V Ilirske Bistrici deluje vrsta sekcij in krožkov Ljudske tehnike, kjer se mladina v čedalje večjem številu usposablja, razvija ročne spretnosti in se tako usmerja v poljice. Posebno uspešni so foto krožek, ki je imel več tečajev in tri razstave, modelarski krožek, kjer posebno uspešno izdelujejo ladijske in letalske modele, pred nedavnim pa je pričel z delom še radio krožek.

Albert Jakopič predaval v Postojni

Sekretar OK ZKS Koper Albert Jakopič-Kajtimir je prejšnji ponedeljak predaval staresinskemu kadru garnizije JLA v Postojni o nekaterih problemih in vidikih gospodarjenja v luči izpopolnjenega gospodarskega sistema. Predavanju v Kulturnem domu so prisostvovali tudi člani političnega akтиva in predstavniki gospodarskih organizacij.

Za boljšo preskrbo z mesom

V splošno zadovoljstvo potrošnikov je delovni kolektiv Kmetijske zadruge v Postojni odprl v soboto na Tržaški cesti sodobno urejeno prodajalno mesa in drugih mesnih izdelkov. Odlična ponudba in solidne cene so že prvi dan privabilo v trgovino mnogo kupcev. Za prenovitev prostorov in nabavo opreme je Kmetijska zadruga investirala v tej trgovini kakšnih sedem milijonov dinarjev.

KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PR

POSEBNI BILTEN NAS OBVEŠČA O POTEKU AKCIJE ZBIRANJA SREDSTEV ZA GRADNJO OSNOVNE ŠOLE V KOPRU

Svoje težave sami rešujemo

Nova šola bo del spomenika v čast 20. obletnice začetka revolucije jugoslovenskih narodov

O poteku akcije zbiranja sredstev za gradnjo osnovne šole v Kopru izdajata občinski odbor SZDL in odbor za posojilo poseben bilten, ki državljane sproti obvešča o težavah in o uspehih. Do zdaj je že izšla prva številka, v kateri pišejo člani odbora in predstavniki oblasti ter množičnih organizacij o namenu in tehnični izvedbi posojila, kakor tudi o doseganjih rezultatih.

Uvodoma piše predsednik Občine Koper Miran Bertok o doseganjih naporih za gradnjo komunalnih objektov družbenega stanja:

Nove knjige

Bratož Hinko-Oki: DNEVNIK PARTIZANA. V počastitev 20. obletnice vstaje je knjigo izdal zavod Borec. Knjiga je pisana v obliki dnevnika in nam na prijeten, reportažni način pricara pred oči dogodke od kapitulacije Italije do osvoboditve Ljubljane leta 1945. Tovariš Bratož Hinko je bil med tistimi interniranci, ki so jih partizani osvobodili z vlačno pri Verdu. Priključil se je partizanom in bil v Krimskem odredu, v Šercerjevi brigadi, v Ljubljanski brigadi in v brigadi Matije Gubca.

Dušan Azanac: BELA GROBNICA. V zbirki »Dokaz« je knjigo izdal Borec. Bela grobnica je prizvanje o taborišču na Norveškem, v katerem so fašisti mučili jugoslovenske domoljube. Med njimi je bilo največ aktivnih pripadnikov NOV, ki so jih okupatorji uveli v prvi in drugi ofenzive. Od 4500 Jugoslovanov na Norveškem jih je v taborišču učakalo svobodo le 1500. Ze ta podatek je dovolj zgovern. Skupaj z interniranci pa so Nemci poslali v taborišče tudi četnike in kriminalce, ki so jima ves čas zvesto služili. Vsi ti dogodki so dobili svoj epilog pred vojaškim sodiščem v Beogradu, kjer so mnogi krvniki internirancev prejeli leta 1946 zasluženo plačilo.

Franc Bevk: LUKEC IN NJEGOV SKOREC. Izdala Mladinska knjiga. Lukec je bil deček, kakršnih je bilo sto in sto pred vojno na Primorskem. In vendar je bila zgoda njegovega življenja takšna, da malo takih. S svojim škorcem se je podal k sponjem očetu v daljno Argentino. Na sponjem potovanju je marsikaj doživel in naposled srečal očeta. Hotel ga je pregovoril, da bi se vrnil nazaj v Vipavsko dolino. Oče je okleval, nato pa mu je obljubil, da se bo stava vrnila, ko bosta dovolj zaslužila in ko bo tudi doma kaj drugače. Teda pa so na Primorskem delili svojo pravico fašisti.

PLANINA PRI RAKEKU

V preteklih dneh so opravili v Planini potrebna vzdrževalna dela na spomeniku padlim vaščanim v NOB. Hkrati so zaradi varnostno prometnih predpisov za nekaj metrov preložili tudi spomenik pesniku Miroslavu Vilharju. Ta spomenik je stal nekoč v Postojni na današnjem Trgu padlih borcev, od koder so ga morali po 1. svetovni vojni prenesti v Planino, da so ga tako ohranili pred razbijaškimi strastmi italijanskih fašističnih edinic.

Stavba Centra za izobraževanje in vzgajanje tovarne Mehanoletnika v Izoli, kjer obiskuje razne krožke okrog 200 pionirjev, skozi razne tečaje pa je šlo že okrog 160 ljudi. Namen tečajev ni, da bi dali delavcem kvalifikacijo, pač pa jih usposabljajo na delovnem mestu. Prvi rezultati so že tu: porast proizvodnje, pribranek pri materjalu, boljši medsebojni činoci v kolektivu in večja aktivnost prodzvajalcev v ekonomskih enotah.

Ce bo uspelo vse to uresničiti, bo zagotovljena gradnja do konca marca prihodnjega leta. Da bi lahko gradnjo dokončali, bo manjšalo še okrog 32 milijonov dinarjev, kar bo treba zbrati do konca julija prihodnjega leta.

V teh računih niso zajeti stroški za telovadnico, ker upamo, da jo bomo lahko zgradili z republiškimi sredstvi, saj bo rabila obema šolama. Prav tako bo obe-

IZOLA DOBI SKUPNE PROSTORE SZDL

V Izoli so že pred časom začeli z obnavljanjem prostorov II. krajne organizacije SZDL, kjer bodo v dveh lepo urejenih sobah imeli potlej vse organizacije SZDL skupne prostore. Predvsem bodo rabili prostori na sedežu II. krajne organizacije SZDL za razna predavanja, seminarje in tudi Delavska univerza ter večerna politična šola bosta uporabljali dvorani za svoja predavanja. Skupne prostore, ki bodo opremljeni med drugim tudi s televizijskim sprejemnikom, pa so namenili tudi za dnevno varstvo soloobveznih otrok. Predv devajo, da bodo omenjeno poslopje preddali svojemu namenu lahko že za Dan republike.

Drugi Leopardi v slovenščini

Te dni je poslala na knjižni trg Cankarjeva založba PESMI Giacoma Leopardija.

Tako smo dobili že drugič v slovenskem prevodu pesmi tega znamenitega Italijana, ki se je rodil na prelomni stoletja (1798. leta) in je za-

dara in še posebej o gradnji osnovne šole v Kopru:

Bodoča osnovna šola na Bominiki bo zgrajena v skladu z urbanističnim načrtom po paviljonskem sistemu v obliki pravokotnika z atrijem na sredi. V njej bo 10 učilnic, posebne učilnice za kemijo, fiziko, pouk petja, upravljeni prostori, kabineti, potrebne sanitarije in telovadnica, ki bo rabila kasneje tudi italijanski osnovni šoli. To šolo bodo sezidali namreč v bližini, sredstva pa bo dala republika.

Proračun za gradnjo šole znaša

za zunanjno ureditev in za stanovanje hišnika brez telovadnice 188 milijonov. Doslej je zbrala občina 97.450.000 din., pri čemer je 5 milijonov dnarjev kredita iz bančnih vlog, 10 milijonov pa dolguje skladu za izgradnjo zdravstvenega doma.

Kolektivi gospodarskih organizacij so obljudili še 32 milijonov v gotovini za obrtna in elektroinstalatferska dela ter za opremo 22 milijonov dinarjev. Od Komunalne banke pa bo dobil sklad letos še 15 milijonov kredita iz hranilnih vlog.

Ce bo uspelo vse to uresničiti, bo zagotovljena gradnja do konca marca prihodnjega leta. Da bi lahko gradnjo dokončali, bo manjšalo še okrog 32 milijonov dinarjev, kar bo treba zbrati do konca julija prihodnjega leta.

V teh računih niso zajeti stroški za telovadnico, ker upamo, da jo bomo lahko zgradili z republiškimi sredstvi, saj bo rabila obema šolama. Prav tako bo obe-

ma šolama skupna kotlarna, ki pa je v proračunu občinske šole.

Se posebej velja poudariti, da bo predstavljala nova osnovna šola v Kopru del spomenika v čast 20. obletnice začetka revolucije jugoslovenskih narodov. Zato so predlagali tudi, naj bi celotna akcija nosila naziv »za 20-letnico vstaje«. Uspeh te akcije bo dokaz, da so prebivalci koprske komune pripravljeni praktično reševati lastne težave in žrtvovati za to tudi lastna sredstva.

Se nekaj tehničnih podatkov iz Biltena:

Vplačevanje posojila bo v petih obrokih, in sicer od 1. novembra 1961 do vključno 1. aprila 1962. Posojilo bo veljalo za dobro petih let, to je od 1. IV. 1962 do 1. IV. 1967. Obrestna mera bo 2 %. Žrebanje obveznic bo vsako leto ob koprskem občinskem prazniku, 16. maju. Prvo žrebanje bo leta 1963. Obveznice bodo po 100, 1000 in 5000 dinarjev.

Naši filmi

Znani jugoslovanski filmski režiser Veljko Bulajić se je na letošnjem filmskem festivalu predstavil s filmom VZKIPELO MESTO (delovni naslov filma je bil ZENICA). Na festivalu je prejel film diplomski diplome kot »Film leta« in Veliko zlato arena, poleg tega pa so odnesli nagrade še scenaristi. Kot učence italijanskega neorealizma, z naturalistično zvestim opisovanjem in kopirjenjem dejstev ter z obilico zunanjega dogajanja je ustvaril Bulajić dramatičen in razgiban dokumentarni prikaz gradnje enega naših največjih industrijskih objektov. Toda filmski kritiki očitajo režiserju, da je v bleščeni in na trenutke veličastni lupini postavljal na laž našo socialistično graditev, ker je ob obilici dokumentarnega zunanjega dogajanja pozabil na človeka, pozabil, da ob industrijskih gigantih gradimo se več – človeške odnose. Glavna napaka filma je, da kljub nekaterim odlikam ni umetničko prepričljiv in, kar je še bolj vredno graje, ni odraz naše stvarnosti. Na sliki: Olivera Marković, ki igra v filmu eno izmed glavnih vlog

NA POBUDO OKRAJNEGA ODBORA SZDL ENODNEVNI

seminarji za prosvetne delavce

da predstavniki občinskih ljudskih odborov so obljudili, da bodo skušali ta sredstva najti.

Toda kljub dobrim sklepom sta izvedli do zdaj seminarje le postojnska in deloma izolska občina, drugje pa je to vprašanje še vedno odprtlo. Posebno odločno se je zavzelo za izvedbo seminarjev v Postojni politično vodstvu, sodelovali na so pri izvedbi še občinski sindikalni svet, sindikat prosvetnih delavcev, občinski od-

bor SZDL, zavod za pedagoško službo in Ljudska univerza. Tako so bili na Postojnskem trije seminarji: za učitelje srednjih in za učitelje osnovnih šol v Postojni ter za učitelje osnovnih šol v Pivki. Udeležba na seminarjih je bila zelo dobra in udeleženci so bili mnenja, da bi bili podobni seminarji potrebljeni dva-do trikrat letno, ker bi na ta način najlaže izmenjali izkušnje in spoznali probleme.

KULTURNA HRONIKA

UMETNIŠKA BESEDA MRTVIH AVTORJEV

V Ljubljani je pretekli teden gostovala skupina dramatskih igralcev iz Beograda z večerom umetniške besede v spomin na vstajo in revolucijo. Večer je pripravil mladi beografski režiser Boro Marković in ga je posvetil književnikom, ki so padli v narodnoosvobodilni borbi. Uvodoma je eden interpretator večera prebral dolgo vrsto imen mrtvih borcev-umetnikov, nakar so njihove tekste recitali v srbohrvaščini, makedonsčini in slovensčini Ančka Levarevja, Bosiljka Boci, Meri Boškova, Prehrad Tosovac, Ljubiša Kovačević in Bekir Fahmija. Interpretacija je bila na solidni višini, občinstvo pa je domale dočela napolnilo dvorano ljubljanskega Mestnega gledališča

MEDNARODNO POSVETOVANJE

V Beogradu so se sestali predstavniki iz 14 držav — Avstrije, ČSSR, Francije, Gvineje, Nizozemske, Iraka, Italije, Japonske, Poljske, Zahodne Nemčije, Svicce, ZAR in Jugoslavije, da bi se posvetovali o sodelovanju šole in družbe. Prosvetni delavci so na zborovanju izmenjali izkušnje in poslušali več referatov.

ITALIJANSKI OPERNI ANSAMBL OBIŠČE BEOGRAD

Beneško gledališče »La Fenice« je sklenilo z beografskim Narodnim gledališčem sporazum o gostovanju italijanskih opernih umetnikov v našem glavnem mestu. Zbor in orkester gledališča »La Fenice« bo skupaj z izbranimi solisti in dirigenti priredil v začetku decembra v Beogradu 7 predstav, in sicer »Traviato«, »La Bohème« in »Tajni zakon«.

GOSTOVANJE NA SINAJU

Skupina jugoslovenskih pevcev lahke glasbe in drugih umetnikov je odpotovala na 14-dnevno gostovanje k pripadnikom odreda JLA in ostalim enotam v sestavu mednarodnih sil na Sinaju. V teh dneh bodo priredili 14 koncertov. V skupini so med drugimi tudi pevke zabavnih melodij Marjan Deržaj, Majda Sepe in Tereza Kesovija.

JUGOSLOVANSKI OTROCI RAZSTAVLJajo NA POLJSKEM

Pod pokroviteljstvom poljskega komiteja UNESCO so priredili v Varšavi bogato razstavo risb in slik otrok iz vsega sveta. Na razstavi je več kot 4.000 del, ki jih je Žirija izbrala in nagradila izmed 105.217, kolikor jih je prišlo na razpis iz 81 del. Od tega je 140 del malih jugoslovenskih umetnikov, ki so poslali na razstavo 3.018 risb in slik. Od podeljenih 950 zlatih, srebrnih in bronastih medalj in diplom so prejeli naši otroci dve lati, stiri srebrne in petmajst bronaste medalje ter sedemnajst diplom. Tako so zavzeli po številu nagrjenih del med 81 državami osmo mesto, če še jemo razmerje med nagrjenimi in poslanimi deli, pa četrto mesto. Vodilna misel poslanih del na razstavo je bila »Moja domovina«.

ABONENTI KULTURNIH PRIREDITEV

Delavska univerza »Djuro Salaj« v Beogradu je uveljavila zanimivo novo, ki ima nameen spremeniti socialni sestav obiskovalcev kulturnih prireditvev. Pri Centru za umetnost in kulturo te univerze vpisujejo abonentе za določeno število kulturnih prireditvev različnih vrst, od gledaliških predstav in koncertov, pa do obiskov muzejev in galerij. Članska izkaznica bo obenem vstopnica na prireditve, ki jih organizira v svojem okviru Delavska univerza. Računačno, da bodo imeli letos v Centru okrog tri tisoč abonentov, drugo sezono pa še več.

SEZONA V GORIŠKEM GLEDALIŠČU

Letošnjo sezono je otvorilo Gorisko gledališče z uprizoritvijo Cankarjeve drame »Kralj na Betajnovi«. V novi sezoni bo gledališče uprizorilo še pet premier. To je šesta sezona obstoja tega gledališča. Poseben uspeh je zabeležilo v zadnjih dveh letih, ko so imeli 247 predstav, ki si jih je ogledalo 57.000 obiskovalcev.

KALEVALA. Izdana Mladinska knjiga. Naposled smo dobili slovenski prevod tega znanega finsko-kareljskega epa. Dosej so ep prevedli že skoraj v vse svetovne jezike. Knjiga, ki jo je pred nedavno izdala Mladinska knjiga, je namenjena mladini in je prevedena po ruski predaji. Delo je prevedel Severin Sali.

★ NOVO NA KNJIZNI POLICI ★ NOVO NA KNJIZNI POLICI ★ NOVO NA KNJIZNI POLICI ★

Prišla je železnica

Sele sedaj, ko je bila železnica izpeljana in ko je začela obravnavati, je postalno jasno, kakšnega pomena je to za most, za njegovo vlogo v trškem življenju in za njegovo urodo sploh. Proga je bila speljana navzdol ob Drini po strmi pod Mejdanom in ukopana v breg, tako da je opasovala mestece in se je pri zadnjih hišah na bregu Rzava spustila na ravan. Tam je bila postaja. Ves promet z ljudmi in blagom s Sarajevom in ostalim zahodnim svetom okraj Sarajeva se je sedaj razvijal na desnem bregu Drine. Levi breg, z njim pa tudi most sta bila kot izumrla. Čez most so hodili samo še ljudje iz vasi na levem bregu Drine, kmetje s svojimi majcenimi, preobloženimi konjiči in volovskimi vpregami, ali pa konji, ki so vozili les iz oddaljenih gozdov na železniško postajo.

Cesto, ki se je od mosta vila čez Lesko na Semeč in držala od tam čez Glasinac in Romanijo v Sarajevo in po kateri je nekaj odmevala tovarniška pesem in

IVO ANDRIĆ

zvenčjanje kraguljkov na tovorniških konjih, je začela preraščati trava in tisti drobni, zeleni mah, ki zvesto spremila počasno umiranje posameznih poti in stavb. Nihče ni več potoval ali spremjal kogar koli čez most, na vratih se ljudje niso več poslavljali, skakali na konje in pili žganje, že na konju sede, za »srečno pot.«

Vozniki, konji, nadkriti potniški vozovi in majhne staromodne kočije, v kakršnih so nekaj potovali ljudje v Sarajevo, vse je ostalo brez dela. Potovanje ni trajalo — kakor doslej — cela dva dni, s prenočevanjem v Rogatici, ampak vsega skupaj štiri ure. Tudi to so bile številke tiste vrste, od katerih ljudje osupujejo, pozneje pa brez razumevanja in vznemirjenja govore o njih, računajoč na vse ugodnosti in prihramke, ki jih ta naglica prinaša. Začudeno so gledali prve tržane, ki so isti dan odšli v Sarajevo, opravili tam, kar so imeli, in se zvezleri vrnil domov.

Kakor vedno in v vsaki stvari doslej, je bil nezaupljivi, svoje glavi Alihodža, ki se je rad kazal drugačnemu, kakor so drugi ljudje, tudi v tem izjema. Tistim, ki so se hvalili, kako hitro sedaj vse opravijo, in ki so računali, koliko časa, truda in denarja prihramijo, je jezno odgovarjal, da ni važno, koliko časa človek prihrami, ampak kaj s tem prihramenjem časom počne; če ga slabo porabi, bi bilo boljše, da ga ne bini imel. Dokazoval je, da ni povativno vprašanje, ali človek hitro hodi, ampak kaj gre in po kakšnih opravkih in da potem takem naglica ne pomeni vselej prednosti.

»Če greš v pekel, je bolje, da greš počasi,« je jedko dejal nekemu mlademu trgovcu, »tepeš si, če misliš da so Švabi razmetavali denar in speljali železnico samo zato, da bi ti hitreje potovali in prej opravil, kar imaš. Ti vidiš le to, da se voziš, kaj pa lokomotiva odvaja in dovaža razen tebe in takih, kakršen si ti, o tem ne vprašuješ. Kaj taktega ti pač ne gre v glavo. Le vozi se, bog ti daj zdravje, kar vozi se, kamor kolik te je volja, samo tegi se bojim, da bo lepega dne imel te vožnje čez glavo. Prišli bodo časi, ko te bo Švaba peljal tudi tja, kjer ti ne bo ljubo in kamor še v sanjah nisi mislil iti.«

In vselej, kadar je Alihodža zaslišal bližnj lokomotive, ki je prečkala tisto reber nad kamnitim hanom, se mu je nagrbančilo čelo, ustnice so se mu zatresele v nerazumljivem šepetu in opazijoč s svojih vratič kamnit most v vedno isti poševni perspektivi, je kar naprej predel svojo staro misel; da tudi največja zidanja temelje na eni sami besedi, mire in obstoj celih mestec in njiho-

Oobjavljeni odlomek je iz romana NA DRINI MOST, ki je izšel v slovenskem prevodu že dvakrat. Delo pa je prevedeno v številne evropske jezike in je seznanilo svet z življenjem v Bosni v razponu štirih stoletij. Usode svojih krajev in ljudi veže pisatelj z mostom na Drini, ki se dviguje kot simbol trajnosti ne samo nad reko, ampak tudi nad človeškim življenjem. V obrazložitvi podelitev letosnjice Nobelove nagrade za literaturo še posebej omenjajo »Na Drini most« in »Travniško kroniko« kot svojevrstne in monumentalne umetnine.

Vihi prebivalcev pa nemara na enem samem pisku. Ali pa se oškabelemu človeku, ki veliko pomni in se naglo stara, tako dozdeva. Toda Alihodža je bil tudi v tem, kakor v ostalem, osamel pojav, posebnež in rogovilež. Res, tudi kmetje so se stežka privadili železnici. Uporabljali so jo, udomačili pa se le niso utegnili z njo, njene narave in njenih navad niso mogli spoznati. V zgodnjih jutrih lezejo s hrivom, ob sončnem vzhodu pridejo na trg in že prihodkih trgovinah vznemirjeno vprašujejo vsakogar, koga se rečajo:

»Ali je lulkamatija že odpeljal?«

»Bog ti daj zdravje, prijatelj, zdavnaj je že odpeljal;« brezrčno lažejo brezdelni trgovčki, ki posedajo na vratičih.

»Saj ni mogoče?«

»Jutri gre zopet.«

Tako sprašujejo, pa se nič ne ustanovijo, ampak hite im kriče na ženske in otroke, ki zaostajajo.

Tako pridrve na postajo. Tam jih, kateri kolik izmed uslužbencev umiri in jim pove, da so jih nalagali in da je še dobre tri ure do odhoda vlaka. Takrat začutjo olajšanje, posedajo ob zid postajnega poslopja, razvežejo torbe, zajtrkujejo, se pogovarjajo ali pa dremljejo, toda vedno oprezujejo, in če le kakšna tovorna lokomotiva kje zabrlizga, so že na nogah in začno prtiči svojo razmetano poznanje pa brez razumevanja in vznemirjenja govore o njih, računajoč na vse ugodnosti in prihramke, ki jih ta naglica prinaša. Začudeno so gledali prve tržane, ki so isti dan odšli v Sarajevo, opravili tam, kar so imeli, in se zvezleri vrnil domov.

»Vstanite! Vlak odhaja!«

Uslužbenec na peronu jih zmerja in potiska ven:

»Kaj vam nisem dejal, da je še več kakor tri ure do odhoda vlaka? Čemu rnete sem? Kaj se vam je zmesalo?«

Vrnejo se na staro mesto, znowa posedejo, toda dvom in nezaujamne jih znova ne zapustita. In že ob prvem brlizgu ali samo sumljivem hrupu znova skočijo pokonci in se zaženo proti peronu, ob koder jih spet naženo, potem pa iznova poštrepeljivo čakajo in pazno prisluškujejo. Kajti če bi j'm človek še toliko govoril in dokazoval, v dnu svoje zavesti ne bodo tega lulkamatijo nikoli drugače razumeli kot nekako urino, skrivnostno in hudobno švabsko napravo, ki neoprenznu človeku pred nosom zbeži, preden je utegnil pomežnikiti z očesom, in kateri tudi ni do drugega, kakor da pretenta kmetja, ki mora na pot, in da odrizi brez njega.

Toda vse to so bile same malenkosti, ta kmečka nespretnost in ta Alihodževa čimerikavost in mrmranje. Ljudje so norce brili iz vsega tega, obenem pa so se hitro privadili na železnično, prav kakor na vse drugo, kar je nowega, lažjega in ugodnejšega. Tudi sedaj so odhajali na most in posedali na vratičih, prav kakor vedno, hodili so čezenj po svojih vsakdanjih opravkih, potovali pa so po isti smeri in na isti način, kakor so velevali novi časi. In hitro in zlahka so se spriznjali z misljijo, da pot čez most ne drži več v svet in da most ni več tisto, kar je bil nekaj: vez med Vzhodom in Zahodom. Če bi hoteli točneje povedati: ljudje zvečne niso niti premišljali o tem.

Most je pa še nadalje stal tamkaj tak, kakršen je bil od nekdaj, s svojo večno mladostjo, ki je lastna popolnma mačrtom in dobrim, velikim človeškim dejaniem, ki ne poznajo ne staranja ne sprememb ter nimajo, vsaj tako, da je videti, takže usode kot vse minljivo na tem svetu.

Kruta igra z otroki

(Odlomek iz knjige MOŽ, KI JE STRIGEL Z UŠESI. V opremi Vladimira Lakoviča izdala založba Mladinska knjiga v Ljubljani)

Proti jutru je zapihal severovzhodni in pokrili taborišče z drobnim, iskrecim se srečem.

Tudi ta dan jetnikov niso vodili v tovarno. Že od zgodnjega jutra dajše so tulile sirene; Aligāti so preletavale velike jate zavezniškega letalstva in jetniki so prebili ves dopoldan v taboriščnih zakloniščih. Tudi popoldne, ko je neposredna letalska nevarnost minila, jih niso vodili na delo. Sio je očitno za velik zračni napad na Gornjo Bavarsko s celodnevнимi preleti. Ljudje so brezdelno stopali po taborišču in čakali nadaljnji alarmov.

Otroška komanda se je ves ta dan zamerljivo držala zase. Dečki so se spravili v prostorno tesarsko lopo, kjer so od še komaj dovršene gradnje barak oblezale deske, tesarske kozice, zidarska korita in druga rotopija. Imeli so hudo noč za sabo. Do zadnjega so se branili, da bi se dali ostršči in oblezli v cebre. Morali so jih z bitjem pripraviti k pokorščini. V jetniških cebarah niti malo niso bili podobni včerajšnjim kolednikom. S podsukanimi predoljimi hlačnicami in rokavi, v jetniških čepicami, ki so jim lezle preko ušes in čela, so bili kot božljepotni proskači nekeje v vzhoda. Cutili so se ponizane v teh smrdljivih, umazanih jetniških capah. Drug drugemu so se posme-

VLADIMIR KRALJ

halovi v svojih nakazanih oblačilih, toda njihovo ogroženo glezdrovanje nad jetniškimi capami se je kmalu sprenglo v igro. Pričeli so se gluško razkazovati drug drugemu, kakor da bi se bili prostovoljno preobleklji v maškarne. Ko so se naveličali te igre, so se pričeli loviti po prostorni lopi, skakati preko deska in kozic in s koscem lesa zbijali žago. Toda ves čas svojega igranja se dečki niti enkrat niso ozrli na družbo pisarjev in kapovjev, ki je posebala za dolgo mizo nekaj metrov stran od lopi.

To so se menili o njih. Chappe je pričeval o divjem plesu, ki ga je imel preteklo noč z dečki. »Morau diev,« je menil, »človek se pač stežka privadi slabšemu. In z otroki ni nič drugače, kakor z mladimi psi. Ščeneta se zlepja ne navadijo na nov dom in se dolgo civljijo po svojem prejšnjem gospodarju. Poznam to. Treba je potpriljena. Zdaj snujejo zarote, stikajo glave. Čakajo prilike, da bi te ukiali v roko, ko se jim približa. To traži tri, štiri tedne, potem pa se unesajo tudi najhujši divjacci.«

»Samo se jim bo kos — tale štabak, premlad se mi zdi,« je menil pi-

sar Bauer. »Poiščem vam drugega,« je nadomest predlagal Showronegg, »tega Anreasa pa si vzamem za sobne strežnika.«

Chappe je namerno preslišal junkerjev predlog. Cež čas je ozrl na svojega pomočnika, ki si je poleg njega Šival Štabški znak na rokav pliča. »Pač nismo imeli druge izbire,« je dejal Bauer. »Sicer pa je Andreas v redu. Mislim, da se bo naredil.«

Štabuk Andreas ali Drejca, kakor so ga na njegovo željo kmalu pridelili klicati pisarji, se je v družbi prominentov kaj nacio idomala. Že ves dopoldan jih je v zaklonišču zavabal s svojimi zgodbami iz hribovskih komand. Znal je zanimivo pripovedati v svoji drastični taboriščni laťavščini in imel je prirojen dar za humor. Tudi zdaj za mizo je bil srečno pomenkov.

»Ste imeli tam zgoraj tudi letalske alarme?« se je zanimal astmatični Bauer, ki mu je šlo to večno tekajne v zaklonišča najbolj na živce.

»Imeli,« je pričimal Drejca, »toda nismo tekali za vsak drek pod zemljo.«

»Kaj niste delali v tovarni?« je vprašal taboriščni starešina.

»Ne,« je odikal Drejca, »na velikih žagah, skupno z domačimi in francoskimi civilnimi detavci.«

»In vi mladoletniki ste delali po pisarnah?« ga je posmehljivo vprašal kašljavec Fritsch.

Drejca ga je nezaupno pogledal. »Ne, po pisarnah so delali civili, večidel ženske. Mi smo bili strežno osebje SS.«

»In po večernji ste staremu greli pot?« je menil Fritsch s svojim hektičnim posmehom.

Drejca se je ob zadnjem vprašanju ozril po kapohih, češ ali naj sploh odgovori jetični priskuti. Toda kapohi so očitno čakali na odgovor. Zadeva, v katero je začel vratiti posmehljivi Fritsch, jih je na vso moč zavabal.

»Nismo spali s starim v isti baraki,« je pricel čež čas Drejca zaravljajoče. »Po večernih nas je pustil pri miru. Tisto je uganjal navadno po konsilu, kadar se mu je pač zahotel. Sicer pa, mene k tistem nikoli niso vlekli, bil sem jim očitno premalo lepot.«

»Beži, beži, ljubi Andreas,« mu je odgovarjal Fritsch, ki je užival v svoji keruti igri. »Tudi te obraz ni bogavkaj, mlada zadnjica je zmeraj lepa.«

Kapohi so se hrupno zasmajali.

»Finissons, messieurs,« je udaril Chappe s svojo levito po mizi. »Putuite fanta! Zdaj se je Drejca opogumil. »Komanda je komanda,« je zdraženo meril posmehljivega jetičnika. »Ko si enkrat z žico, se ne moreš ničemur upirati, če hočeš ostati živ!« Z divjo kretajočim odtrgal nit ob zadnjem šivu na rokavu in si razdražen oblekpljal plič. Smeh za mizo je v trenutku utilil.

»Ena nula za štabu!« je zaklical Chappe. »Drejca ima prav. Komanda je komanda in živeti mora! Ali z dvema rokama ali z eno samo! Ali z zdravimi ali z gnili pljuči! Pri zadnjih besedah je ošnili Fritscha, ki si je z okrvavljenim robcem brišal usta. »Allons,« je pomignil Drejci in odšel z njim v svojo barako.

Ostali so še obsedeli. Dečki pot tesarsko lopo so se medtem že razzaveli. Hrupno so se igrali kakor šolari ob pavz na šolskem dvorišču, toda niti eden med njimi se ni ozrl na pisarje. Se so se kujujali, se jim je bila pretekelo noč v spominu.

»Pravi otroški vrtec, je vzdihnil kapo prehrane Scholer. En kako dolgo jih bomo mogel imeti na prehrani, če pomislim, da so danes gotovo zombardirali vse prometne zvezze z Dachaucom.«

bregu reke Dore. Imenuje se Fortino.«

»Kaj pa si počenjal tam?«

»Ko je govorila, je gledala v tla. Neumna ni bila. Prestopala se je in me opazovala.«

»S kolesom se nisem vozil.«

Z rokami na hrbtni, kakor dekle, me je resno gledala. Tudi jaz sem jo gledal, ne da bi se smejal, in razumel vse.

»Taki kraji so zmerom ob vodi? Zaj?« sem rekel.

»Pa res. Zakaj?« je rekla.

Končalo se je tako, ker nisem hotel nadaljevati. Rekla mi je, da bo šla zvečer v kino. Misli sem si: »S kockasto bluzo?« V teh mislih sem se ozrl proti njej. Razumela me je in oči so se ji smejavale. Presneto bistra je bila. A zdela se je kot deček. Do noči sem imel v očeh njeno kodrasto glavo, njene ustnice in njeni hajti v pajacu. Takrat sem pobegnil, ne da bi počakal, da zapremo delavnico.

Mnogo dni sem tuhatal o tem, toda eno dejstvo je bilo odločilno. Zmedrom se bila sama v tisti sobi in nihče ni prihajal k njej. Večerov v srednici mesta mi ne bi kvarila. Premljeval sem in se smejal. Koliko časa že nisem vedel, kaj je ženska. Kadarski sem govoril in se tovarši smejal, sem začutil naval krvi in vedel, da me ona čaka. Zato mi je postalno, če sem pozno ostajal v družbi.

»To sem počenjal v Torinu.«

»Ali je tudi v Torinu Trastevere?«

Vzhodni del Kopra menja podobo

Vzhodni del Kopra, ki je imel s svojimi povsem vaškimi hišami in hišicami vse prej ko vablivo podobo, pred njim pa se je širil plitvi in zablateni Škocjanski zaliv, imenovan tudi Blatna draga, se je od lani do letošnje jeseni tako spremenil, da ga je komaj še mogoče spoznati. Tam je zrasla tretja koprskra stolpnica in pred njo se je prav na bivši obali dvignilo štirinadstropnih oziroma

VELIKO HITREJE

Pred nedavnim je bilo v Črni gori, točneje v luki Bar, ustanovljeno novo pomorsko prevozno podjetje za dolgo in čezoceansko plovbo »Prekomorska plovidba«. To je 26. pomorsko prevozno podjetje v Jugoslaviji in 4. v Črni gori.

V kratkih štirih letih se je črnogorsko ladjevje močno razvilo. Danes razpolaga z dvema podjetjema za dolgi in čezoceanski promet in z dvema za malo in veliko obalno plovbo. Najmočnejše je »Jugoslovenska oceanska plovidba« iz Kotora, drugo je trenutno »Brodarstvo« iz Hercegovega, tretje »Lovćen« iz Kotora in četrto novo v Baru.

Prvo ladjo novega podjetja so črnogorski mornarji prevzeli pred kratkim. Imenuje se »Bar« in ima 10.000 ton nosilnosti. Spada v tip »Liberty«. V programu imajo nabavo še 4 takih oziroma podobnih ladij, pozneje pa namevajo v domačih ladjedelnicah naročiti gradnjo novih. V načrtu je, da bo novo podjetje po tonaži drugo v Črni gori za »Ju-gooceanijo«. Vsa črnogorska trgovska mornarica se je povečala v veliki meri z najemanjem in nabavo takoj imenovanih polovičnih ladij v tujini.

Ne bomo spet zamudili?

Na nedavnem posvetovanju avtobusnih prevozniških podjetij Jugoslavije v Opatiji so razpravljali med drugim tudi o nujni potrebi urejanja avtobusnih postaj. Zedinili so se v predlogu, da bi podjetja, ki potrebujejo take postaje, dobila kredit iz milijarde dinarjev zveznih sredstev, drugo milijardo pa bi prispevala sama po višini svojih potreb. V Kopru govorimo in pišemo že leta o nujni potrebi nove avtobusne postaje in imamo zanje tudi določeno lokacijo onstran projektnega kina na Bonifiki. Vnesena je tudi v novi koprski urbanistični načrt. Vprašanje je sedaj, če bomo znali tudi mi izkoristiti priložnost primerne parti-

NOV DOM V IZOLI

V Izoli bodo še ta mesec začeli z urejanjem doma diružbenih organizacij, ki so sedaj brez lastnega sedeža. Gre za obsežna adaptacijska dela starega poslopja v neposredni bližini športnega centra, kar bo veljalo okrog 18 milijonov dinarjev. Z že zagotovljeno pomočjo vseh zainteresiranih organizacij — Zveze borcev, ZVVI, Združenja rezervnih oficirjev in drugih, bodo s sodelovanjem zainteresiranih gospodarskih organizacij poslopje obnovili v dveh etapah.

Natečaji za pristanišča

Dnevnik »Borba« je na svoji pomorski strani »Z morja in obal«, ki izhaja redno vsako sredo in je od številke do številke bolje urejevana, posvetila posebno pozornost vprašanju nadaljnje izgradnje in finansiranja naših luk v okviru nedavne decentralizacije. Njena izvajanja kratko posnemamo.

Z novimi predpisimi o upravljanju so luke postale sredstva podjetij, ki so jih dolžna vzdrževati, razširjati in modernizirati tako, kakor v drugih podjetjih. Zmogljivost naših luk pa je premajhna, zlasti pri tistih glavnih, ki imajo mednarodni in tranzitni promet. Dosedanja delitev sred-

deloma petnadstropnih stanovanjskih hiš. Na bivši obali, moramo poudariti bivši, zakaj tu tudi obale ni več in Vojkovo nabrežje ima zdaj povsem zgrenšeno ime. Bager »Peter Klepec«, ki poglablja moreje pred tretjo etapo prvega dela projektnega tovornega pristanišča, je spravil po svojih sto in sto metrov dolgih cevih sem toliko morskega blata, da je nastala široka koplina že vse do »Fructusa«.

To pa je šele začetek, zakaj prav tu so urbanisti projektirali bodočo novo koprsko središče v bivši Škocjanski zaliv, bo postal v bližini bodočnosti nemara najpomembnejše gradbišče. Toda prve stavbe se bodo pričele s tali bivšega morja, ki so včinoma v globini treh metrov dovolj trda za vsak temelj, dvigati že prihodnje leto. Najpomembnejši med njimi bosta nova sodna palaca in carinarna. Ceprav so se naša sodišča v Pretorski palaci na Titovem trgu do-slej lahko ponašala, da so pod streho najstarejšega sodniškega poslopja v Jugoslaviji in nemara celo v vsej Evropi, saj segajo njeni začetki celo v 12. stoletje, s to svojevrstno slavnikor niso mogla biti zadovoljena in že leta je bilo razumljivo, da moramo dobiti novo, sodobnem potrebam ustrezajoče sodišče. Da ga že prej nismo prizeli graditi, je bilo krivo samo pomanjkanje sredstev. Zdaj so ta zagotovljena, načrti so v delu in tudi začetek graditve ni več daleč. V novi palaci bodo okrajno in okrožno sodišče, okrožno gospodarsko sodišče, tožilstvo in notranja uprava.

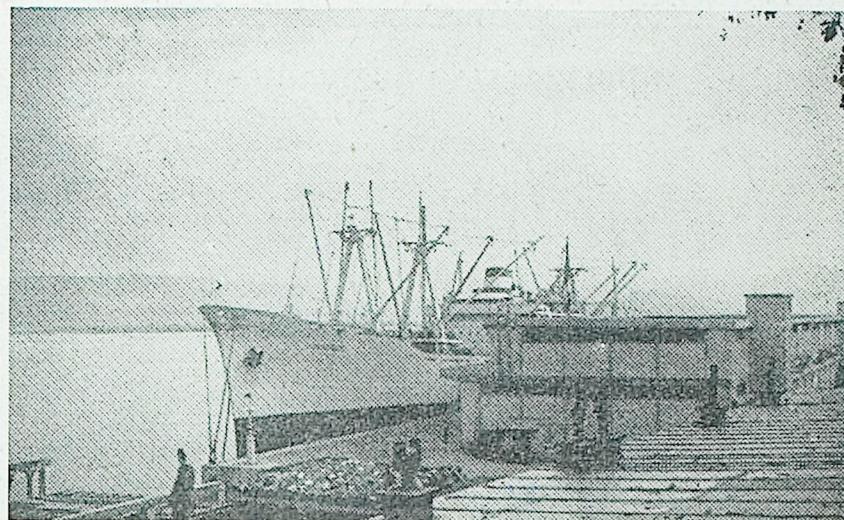
Druga pomembna stavba bo nova carinarna, ki je postala potrebnna na tem mestu zaradi razvoja tovornega pristanišča. Tudi za to so že zagotovljena finančna sredstva. Verjetno pa je, da bomo v doglednem času odprli tu še tretje važno gradbišče — stolpnico z upravami in pisarnami podjetij, ki so nastala s pristaniščem in so tesno z njim povezana. Ne glede na to stavbo bodo v tem novem delu Kopra rasle nadaljnje stolpnice in druge stanovanjske ter poslovne stavbe. Rasle bodo seveda tudi na sedanjem Vojkovem »nabrežju«, kjer bodo morale izginiti vse stare hiše in hišice med stanovanjsko hišo notranje uprave in »Iplosam«, ki pa tudi ne bo dolgo več kljuboval prenovitvi. Vseh teh hišic je 23, a v njih staneju

le 24 družin, ki bodo morale najti novo, sodobnejšo streho.

Dejali smo, da bo tu nastalo novo koprsko središče. Predstavljaj ga bo velik trg, katerega bo na severni strani zapirala bodoča potniška železniška postaja, do katere bodo vlaki prihajali in od nje spet odhajali poti, ki bodo postavljeni po že zasutem »mostu« med starim mestom in Rijano. Od tam se bodo tiri nadaljevali tudi v pristanišče in spet zbirali na ranžirni postaji tam nekje, kjer teče sedaj v morje še voda srednjega rokava Rijane, v smeri Srmina. V delu tega ustja so si urbanisti zamisli bodoče industrijsko pristanišče, a večji del Škocjanskega zaliva po izsušitvi rezervirani za eventualne nove industrijske obrate.

In železnicu? Finančna sredstva zanje še niso zagotovljena, a dobili jo bomo, ker postaja leto za letom najejša. Po načrtu, ki je zdaj pred revizijsko komisijo v Beogradu, bo došlo 27 km in se bodo pridružila istriški železnicni pri Prešnici. Železniški transportni urad pa smo v Koprui že dobili. Potreben je bil zaradi priznanja ugodnostih železniških tarif novemu tovornemu pristanišču, ki je v tem izmenčeno z Reko, ceprav je načrta skladala razkradalna postaja za zdaj še Podgorje.

R.

Pretekli teden je bila v Kopru čezoceanka »Jesenice«, last pomorskega podjetja »Jugolinija« z Reke. Na svoji poslednji redni linjski progi za ZDA je prvič pristala v našem mestu in v novem tovornem pristanišču načolilo tovor za New York in druga ameriška pristanišča. Ob tej priložnosti so ladjo obiskali predstavniki občinskega ljudskega odbora Jesenice, ki so svoji imenjakinja in njeni posadki prinesli pozdrave iz kota pod Karavankami in Julijskimi Alpami — pozdrave, dariaši in načoljše želje za dolgo in uspešno plovbo po vseh morjih sveta. Skupaj s članji posadke, s predstavniki podjetij »Jugolinija«, »Pristanišče Kopar«, »Intereurop«, pomorskih agencij in drugih zainteresiranih ljudi za razvoj pomorstva so v prijetnem in koristnem pomenku razpravljali posebno o razvoju in bodoči vlogi koprskega pristanišča.

Dobili bomo najmodernejšo bolnišnico

Potreba nas je prisilila, da smo po osvobojenju razporedili oddelek koprsko splošne bolnišnice po raznih bolj ali manj primernih stavbah v Kopru, Izoli in Piranu. Ta rešitev je mogla biti seveda le začasna. Misel na novo,

skupno splošno bolnišnico v Kopru se je zato rodila že pred leti. Tedaj smo videli tudi že idejne načrte in maketo celotnega kompleksa. Vprašanje finančnih sredstev je pozneje potisnilo to vprašanje v ozadje, a priprav ven-

Nove ladje v zadnjih dneh

Naše ladjedelnice so zadnje dni izročile v upravljanje pomorskim gospodarskim organizacijam tri nove tovorne ladje: dve za veliko obalno plovbo in eno za dolgo plovbo.

Podjetje »Lošinjska plovidba« iz Malega Lošinja je prevzelo 630-tonsko motorno ladjo »Ilovnik« (ladjedelnica »Lošinj«), pod-

jetje »Kvarner« iz Umaga Ml »Umag«, ki ima 720 ton nosilnosti (ladjedelnica »Crvena zvezda« iz Pulja), in »Jugotanker« iz Zadra velikanico »Ljubija« (dvoyerček naše »Bele krajine«), ki jo je zgradila ladjedelnica »Uljanik« v Puli in ima 18.400 ton nosilnosti. Skupno se je naše trgovske brodovje povečalo za okrog 20 tisoč ton nosilnosti.

OB ZAKLJUČKU LETOŠNJE TURISTIČNE SEZONE

hvala in graja tujih turistov

Tudi letos smo imeli v našem okraju relativno mnogo več tujih turistov, kar drugod po Sloveniji. Med njimi so prevladovali Zahodni Nemci in Avstrije, bilo pa je tudi precej Švedov, Švicarjev, Holandcev, Francuzov, Italijanov itd. Tako postajajo naša pomorska turistična središča leta za letom pomembnejša tudi v mednarodnem turizmu, zato nam ne more biti vseeno, kakšne so njihove hvalne in graje.

Govorili smo z vrsto tistih, ki so nas letos obiskali od zunaj, tudi tule je nekaj njihovih mnenj. Brez izjeme so vsi povedali, da jim naši kraji ujajajo in mnogi so bili zelo navdušeni nad njihovimi naravnimi lepotami. Posebej so bili še navdušeni nad južnim drevjem in rastlinstvom v Portorožu in drugod, kar nam nalaže dolžnost, upoštevati také ureditve pri vseh novih nasadih, česar doslej nismo dovolj storili. Tu bi bilo nujno potrebno posvetovati se pri vseh načrtih s hortikulturnimi strokovnjaki.

Večina tujih turistov soglaša tudi v tem, da imamo čudovite izletne točke, da pa jih premalo kazemo, pri tem pa izražajo začudenje nad neurejenostjo naših izletniških gostišč, ali pa nad tem, da jih ponokod sploh ni. Zlasti grajajo, da nimajo na razpolago toplih jedi, a tudi gleda mrzilni ni izobre. Posebno nezadovoljstvo glede tega je izrekel inž. Ernest Laut-

gluh, da moremo vzdržati v takem hreščanju naspolno ne skrbimo, menjijo nekateri; med njimi direktor potniškega prometa švicarski železnic dr. M. Ed. Fallet.

Dr. Fallet, inž. Lautner, Jean Berdot in še nekateri so izjavili, da je lokacija piranske ladjedelnice hudo v kvar Portorožu. Prvi je zapisal v poročilu svoji direktiji, da je ladjedelnica »Leptoni madež« Portoroža in da turizem ter industrija ne spadajo skupaj. Pač pa so mu ugaiale Sečoveljske soline in meni, da jih propagandno premalo izkoriscamo. Za kontinentalce so zanimive. Inž. Lautner meni, da bo ladjedelnica vedno bila v napoti nadaljnemu razvoju Portoroža, ki bi mogel imeti sicer stajno bodočnost.

S postrežbo in nastanitvijo po hotelih so bili tudi turisti večinoma še kar zadovoljni. Tudi nad uslužnostjo strežne ni bilo preveč pritožb, kar pa ne velja za vse obrate. Pač pa so dr. Fallet in še nekateri kritizirali preveliko enočlenost hrane. Dr. Fallet je v svojem poročilu omenil, da naši kuhanji »nimajo dosti fantazije, zlasti pri prizadevanju juh, ker poznajo samo govejo. Preporedkoma menjamo prite in servete. Premalo pazimo na to, da so umivalniki in luči v sobah v redu. Gleda hotela »Central« meni, da bi moral dobiti privlačnejše pročelje. Tisti, ki so prenočevali v »Galebu«, so se čudili njegovi zunanjosti in temu, da sponi nima napisa. Večini ni všeč tudi neurejenost konalač in niti s portorožskim niso vsl zadovoljni.

Tuji gostje v Ankaranu so se prizadeli zaradi dolegašča, a tudi drugod so pogrešali več zabave. Z nastopili v barih so večinoma vsi zadovoljni; prav tako s folklornimi nastopi, pogrešajo pa manjše priedelitve, zlasti umetništvo, in med njimi komorne koncerte. Vseč je bil tulcem kiparski simpozij na Seči. Zanimali so se prav tako za umetništvo in druge razstave. Gleda gostinskih godb in pevecje je večina mnenja, da bi morali prikazati tulcem pretežno domača glasbo, naše pesmi in popevke, saj ne prihajajo zato k nam, da bi postusal svoje ali mednarodne, katerih imajo dovolj doma. Cez to so se posebno pričevale Švedi, pa tudi Nemci in drugi. Jenny Jörgens je izjavila, da smo v tem vse prej kot Slovenci in Jugoslovani.

Neverjetno mnogo tujcev se je prizadelo čez zvočnike po gostinskih vrtovih in dvoranah. Inž. Lautner je v imenu svoje družbe dejal, da je hrušč zvočnikov naravnost strahoten. Gosti se zaradi njih ne morejo miti pogovarjati. Kurt Altmann iz Kölma je reklo, da smo pri nas najbrž vsi

darle ni bilo konec. Zaslugo za to imajo v prvi vrsti naši zdravniški.

Letos se je zadeva pomaknila že daleč naprej. Pred tedni so geologi preiskali ozemlje v Škocjanu za pokopališčem in ugotsili, da so tam tla ugodna za gradnje. Medtem so dozoreli že glavni gradbeni načrti in objekti in že glavna so tudi začetna investicijska sredstva. Prva dela se bodo pričela prihodnje leto. Graditi bodo začeli objekte za interni, porodniški in otroški oddelki, to je oddelke, ki se stiskajo zdaj v starini in malo primerni stavbi nad hotelom »Triglav« v Kopru. Pričakovati smemo, da bodo ti objekti in še nekateri, ki bodo skupni z bodočimi ostalimi oddelki, dograjeni in urejeni do leta 1965, medtem ko bo za dograditev in ureditev ostalih treba najbrž še nadaljnji pet let.

Nova koprsko splošno bolnišnico, v katero se bodo končno vselili tudi oddelki iz Izole in Pirana, je zamišljena po najmodernejših načelih in bo ena izmed najmodernejših v naši državi.

500 NOČITEV V OKTOBRU

Kljub temu, da je turistična sezona pri kraju, je zabeležil motel v Postojni v mesecu oktobru nadaljnjih 500 nočitev domačih in tujih turistov. V tem času je imela zadovoljiv finančni uspeh tudi motelova restavracija, ki bo odprta tudi v zimskih mesecih.

O ČEM RAZPRAVLJAMO — O ČEM RAZPRAVLJAMO — Kaj pa naši pomorski organi?

Splošna decentralizacija je pri nas zajela tudi upravljanje luk in s tem v zvezi bo v kratkem sledila decentralizacija pomorskih upravnih organov. Kaže, da si na področju naše republike v zvezi s tem ne delamo posebnih skrb, povsem drugače pa so se lotili tega vprašanja v sosednji Hrvatski. Cela vrsta je že novih institucij, ki skrbijo za razvoj portorščine.

Pred nedavnim je bil pri Izvršnem svetu Saboru ustanavljen samostojni organ — Uprava za pomorstvo Hrvatske, nadalje je bil pri ekonomskem inštitutu ustanavljen samostojen oddelek za pomorstvo, pri republiških zbornicah za industrijo, rudarstvo, promet, gradbeništvo in pomorsko gospodarstvo pa še poseben svet za pomorsko gospodarstvo, ki ima poseben izvršilni organ — biro za pomorsko gospodarstvo! V imenovanem svetu v okviru zbornice sta dve sekcijs: za brodarstvo in za luško transportno dejavnost. V teh organih pa so združili več ustanov, zavodov in gospodarskih organizacij.

Kaj pa smo v tem pogledu storili? Zelo, zelo malo! Republiška zbornica za promet v Ljubljani nima niti sekcijs za pomorstvo, prav tako nimamo nobenega organa za to našo izredno pomembno panogo pri nas celo v Kopru ne!

Menim, da bi morali tudi o tem razmišljati!

ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ OTROK IN DRUŽINA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ OTROK IN DR

ŠIROKA MOBILIZACIJA DRUŽBENIH SIL ZA REŠEVANJE PROBLEMOV ŽENA
V IZOLSKI KOMUNI

V imenu 2000 proizvajalk

Podatek, da imajo v izolski komuni žene z dva tisoč proizvajalkami v skupnem številu zaposlenih zavidljiv delež 52 odstotkov, sam po sebi ni tako presenetljiv, saj sam nazorno prikuju mesto in položaj žene v naši socialistični skupnosti; tudi ni treba posebej omenjati žena in njih vloga na naši družbeno-politični tribuni in v javnem življenju nasploh.

Skrb za reševanje problemov žena, njih družbeno uveljavljanje v komuni in podobno, je bilo doslej naloženo sicer vsestransko pozitivnim in organiziranim oblikam delovanja v Društvu naprednjih žena in v Komisiji za žene pri Socialistični zvezi, vendar je praksa pokazala, da terja jo sedanje okoliščine in naš družbeni razvoj širšo programsko zasnovano. Ta nova organizirana oblika reševanja problemov žena in dekle in skrb za njihovo družbeno uveljavljanje sta tudi v Izoli dobili svoje telo — Konferenco za družbeno dejavnost žensk s širokim zastopstvom izvoljenih organov.

USODNIH 95 ODSTOTKOV
Ugotovitev niso povsem nove, vendar velja osvežiti podatke, da lahko v Izoli sprejemajo vse vzgojne ustanove skupaj v varstvo vsega 5 odstotkov predšolskih in šolskih otrok zaposlenih staršev oziroma mater.

Naselje ne živi le od stanovanj

Na enem izmed zborov volivev v Semedeli je prišlo v razpravo tudi vprašanje trgovin in uslužnostnih obratov. Potrošniki so stavili celo zahtevo, naj v tem koprskem predmestju ne bi gradili nobene nove stanovanjske hiše, dokler ne bo rešeno to vprašanje. Nezadovoljstvo s sedanjim položajem trgovin je povsem upravičeno. Sto in sto gospodinjstev je zdaj v Semedeli navezanih na pescico malih trgovskih lokalov, ki bi komaj utegnili zadovoljiti kdo slednjo vas. Najhujši pa je položaj v lokalu, ki meri komaj nekaj kvadratnih metrov, prodajajo pa v njem mleko, zelenjava, jajca, maslo itd. Nič boljše ni v mesnicah. Kupci se morajo nastavljati v vrste in čakati po pol ure in celo uro, da pridejo na vrsto, kadar je naval večji, ali pa morajo zaradi nakupa v mestu, s čimer izgube še več časa in — če se poslužijo avtobusa — še denarja, saj stane vožnja v obe smeri kar 40 dinarjev (za niti ne 2 km).

Po novih načrtih bodo začeli graditi prihodnje leto v Semedeli družinske hiše in načrt jih predvideva

Vse ostale oblike vzgoje in varstva ostalih 95 odstotkov otrok, ki so pod nadzorstvom izven družinskega kroga in vzgojnih ustanov, so le izhod za silo, da ne omenjamamo visokega odstotka takšnih otrok, ki so bodisi doma zaklenjeni brez ali z delnim nadzorstvom, prepusteni ulici itd.

Drugi problem, ki s svojimi posledicami ne zaostaja za prvim, je tudi znan: 800 mladih proizvajalk, ki živijo v večini primerov v komaj vzdružnih razmerah zaradi hude stanovanjske stiske, je prav tako dobro v programu nove organizacije pomembno mesto. Če omenimo še vlogo stanovanjskih skupnosti ter naloge njihovih servisov, lahko trdimo, da so v Izoli ob sedanjem široki mobilizaciji družbenih sil, ki nastopajo v okvirju Socialistične zvezde, zares izluzi iz obsežne problematike žena najbolj pereče probleme, katerih rešitev bo pomenila izhodišče za uredničev glavnega smotra — večje uveljavljanje žena v družbenem življenju komune.

PROIZVAJALCI NAJ ODLOČAJO
O NOVIH OBLIKAH POMOCI
ŽENAM

Bolj koristne akcije, kot so jo začeli v Delamarisu s ciljem, da bi razbremenili proizvajalke domačih skrbi

kar 114. To pomeni 114 novih družin ali 350 do 450 ljudi. Če trgovine že zdaj ne zadostujejo, bodo nastale s povečanjem potrošnikov še neprimereno večje nevšečnosti. Zaradi tega urbanisti nikakor ne bi smeli misliti samo na nadaljnjo gradnjo stanovanjskih hiš, marveč hkrati tudi na ureditev novih trgovin raznih strok ter obrtnih delavnic. Mimo tega potrebuje Semedela primerno gostišče, zakaj sedanji buffet ni nobena zadovoljiva rešitev. Gostišče bi bilo v Semedeli potrebno tudi za vse tiste, ki si žele po sprehodu iz mesta tudi še oddih v prijetnem lokaluh. Kdor pa bo projektil načrti, naj misli perspektivno in tako, kakor si žele obiskovalci. Imeti mora razen točilnice vsaj še dva prostora za goste, kjer bo mogoče v miru posedeti tudi v primeru kaktega sestanka, ki ne sodi v družbeno dvoranu; ta tudi ni vedno na voljo.

Projektanti in investitorji, ki so v novem enodružinskem naselju dolžni že lokacijo za novo osemtletko, naj dolčino kje tudi prostor za trgovine, ovtorne delavnice in gostišče.

v času zaposlitve, si skorajda ni moč zamisliti. Kot je znano, zaposluje Delamaris večino ženske delovne sile, zato je potreba po lastni vzgojno-varstveni ustanovi toliko bolj opravičljiva. O tem so razpravljali že organi delavskega samoupravljanja, vendar bodo žene morale za dokončno rešitev te naloge zastaviti bolj odločno besed, kar v sedanjih pogojih poglobljenega upravljanja ne bo težko.

V programu nove organizacije bo zelo načrtevane naloge dobila prostor tudi točka v zvezi z gradnjo novih otroških igrišč, pereče vprašanje družbenih prehrane in podobno.

Vso pozornost pa zasluži tudi predlog Občinskega odbora SZDL v Izoli, da bi že v naslednjih dveh mesecih dobili v prostorih II. in III. krajevne organizacije SZDL zatočišče šoloobvezni otroci — seveda ob organiziranem vodenem delu vzgojiteljev.

POT H KONČNUMU CILJU
POTEM NE BO TEŽKA

Strokovno izobraževanje žena, njih vključevanje v organe delavskega in družbenega upravljanja ter splošno uveljavljanje žensk v družbenem življenju komune je ena izmed poglavitnih nalog, ki si jih je zadala nova organizacija. Doslej je slednji, še tako skrbno zasnovan program kmalu zvodenel prav zaradi nakazanih težav, s katerimi se ostrepajo proizvajalke v Izoli v začaranem krogu med domom in tovarno.

Otdolčno zastavljen program nove organizacije in delno že nakazane rešitve pomenijo ob sedanjem široki mobilizaciji vseh družbenih sil povsem novo perspektivo. Ce bodo v izolski komuni vztrajali in ne bodo klonili pred težavami, potem so zares na poti, ki pomeni bližnjico do večje veljave in vloge žena v družbenem življenju komune. (bb)

Značilnost letosnjih zimskih oblik je šal, ki je sestavni del oblike. Tak model vidite tudi na naši sliki

KRVODAJALCI

Dne 24. in 26. 10. 1961 so se v Postaji za transfuzijo krvi Izola prijavili kot krvodajalci:

OBNOVA IZOLA: Rudolf Boži, Mirko Kordž, Miroslav Mislej, Bogomir Stegel

ONZ KOPER: Ivan Antončič, Leopold Baloh, Drago Bavec, Viktor Belcljan, Stane Beneval, Edka Drobčič, Alojz Gradišar, Danilo Ivančič, Boris Jamšek, Andrej Jereb, Albin Krkoč, Ivan Markež, Franc Marn, Marjan Medveš, Jože Mikš, Niškič Djordje, Ivan Piško, Marija Tavčar, Vodopivec Drago, Janež Volk, Dimitrij Zorko, Franc Zupan, Roman Radin,

SLAVNIK KOPER: Renigij Babič, Danica Batagelj, Tomo Čuček, Stanislav Gojtančič, Ante Jakominič, Albert Mungotti, Rozina Račnik, Silvana Ratosa, Miro Vončina, Stanko Zužek,

SOČA KOPER: Stana Ferš

STIL KOPER: Slavko Subotin

UČITELJIŠČE KOPER: Anita Anžel, Mario Bažec, Vilma Bočaj, Darij Dujmovič, Zdravka Frank, Fani Furlan, Alda Gerdevič, Marija Gerželj, Lavra Geržina, Dora Gregorčič, Marija Grmek, Tatjana Gustincič, Marija Hoteš, Herkul Jerman, Andrijana Juričič, Joža Korosec, Stefka Kranjčec, Darij Krebelj, Joža Lakota, Jozica Laščak, Dragica Lozar, Vojko Maglica, Emilia Mikolj, Lea Mizgur, Darinka Pangerc, Ždenka Priman, Bernarda Princ, Frančka Rihtarsič, Cvetka Lipolt, Mirko Slosar, Bernarda Stavar, Lidiya Sturm, Anica Ukmarić, Irena Vidigaj, Katja Vilhar, Marija Sirc, Kristina Ziberna, Emil Pribac.

Razveselite svoje
pri vojakih ali v tujini —
naročite jim

»SLOVENSKI JADRAN«

S SEJE OKRAJNEGA SVETA ZA ZDRAVSTVO

Za sistematično krvodajalsko službo

Na zadnji seji Okrajnega sveta za zdravstvo je bila deležna posebne pozornosti krvodajalska služba. Koprski Splošna bolnišnica je sicer poskrbela, da je zdaj urejen odvzem krvi na Transfu-

zijski postaji v Izoli, še vedno pa je problem krvodajalcev, ki jih je premalo. Člani sveta so bili mnenja, naj bi v bodoče to ne bille kampanjske akcije, ampak sistematično in kontinuirano urejena služba. Seveda bo treba s tem v zvezi še marsikaj urediti in temeljito proučiti tudi samo organizacijsko delo Transfuzijske postaje v Izoli. Se posebej so opozorili, naj bi postaja ne odklanjajo posameznih krvodajalcev, ki prihajajo izven dogovorjenih turnusov.

Posebno upoštevanja vreden je predlog tovariša dr. Poldeta Hladnika, naj bi prešla transfuzijska služba na ekonomsko bazo, tako da bi izplačala bolnica udeležencem akcije nadomestilo za izgubljeni delovni dan, transfuzijska postaja pa bi takoj plačala potne stroške in dajala namesto malice denar, da si lahko vsakdeno naroči malico po želji. Vsi ti izdatki bi morali biti vključevali

v ceni krvi. V nekaterih drugih naših republikah so našli še različne možnosti, tako da imajo dane urejeno transfuzijsko službo sistematično in predstavljajo širše terenske akcije le rezervo. Med izkušnjami, ki so se obnesle, je govoril tovariš dr. Sergej Čeplak o praksi, da se uvrstijo med krvodajalce sorodniki tistega, ki je prejemal ob zdravljenju krvi.

Pri nas poteka do zdaj najuspešnejša krvodajalska akcija v postojanski občini, kjer že več let dobro dela krvodajalska komisija in je že tradicionalno razumevanje in dober odziv delovnih kolektivov. Največje vprašanje krvodajalcev pa je vedno v piranskem občini. Toda poseben posvet odgovornih činiteljev obeta, da bo tudi tušak v bodoče bolje.

Se posebno razpravo na seji sveta je sprožilo pereče vprašanje zobozdravstva v občinah. Da bi vsaj nekoliko omilili to stisko, so predlagali, naj bi Zdravstveni dom v Kopru na mestil zobozdravnika-specialista, Zdravstveni dom iz Izole pa naj bi poslal enega svojih zobnih terapevov na trimesečno usposoblje.

Organizacijam RK je svet priporočil, naj organizirajo tečaje prve pomoći. Pod vodstvom zdravnika-kirurga naj bi se usposobil za to službo v vsakem večjem podjetju vsaj en član kolektiva.

Člani sveta nadalje priporočajo šolam, zdravstvenim domovom in občinskim upravnim organom za zdravstvo, naj tesno sodelujejo pri akciji s fluor-kalcijevimi tabletami proti zobni gmlobi, ker bo uspešna le, če bo sistematična in stalna.

V obravnavi poročila o izvajaju novih predpisov v zdravstvu je priporočil svet vsem zdravstvenim zavodom, da pohitijo z izdelavo pravilnikov, da jih bodo lahko sprejeli še pred novim letom, občinskim ljudskim odrom pa, naj zagotovijo kadrovske in finančne pogoje za pričetek dela občinskih zdravstvenih centrov.

SE OKROG VPRAŠANJA OTROŠKEGA VARSTVA

Gre tudi za prispevke staršev

Po podatkih zadnjega ljudskega steta marca letos vidimo, da imamo pri nas 5.217 otrok do 3. leta starosti, 9.948 predšolskih otrok od 3. do 7. leta starosti, 17.246 šolske mladine in 2.412 mladine od 15. do 17. leta starosti. To pomeni, da je v koprskem okraju, ki ima 108.326 prebivalcev, 34.823 mladine ali z drugimi besedami vsak tretji državljan. Takega razmerja ni v nobenem drugem okraju Slovenije.

Druži statistični podatki nam govore, da je bilo junija letos pri nas zaposlenih 12.059 žena, iz raznih anket pa je razvidno, da za mnoge otroke tudi zaposlenih materi ni urejeno vprašanje otroškega varstva in da so ti otroci v času materine odstnosti zaklenjeni v stanovanju.

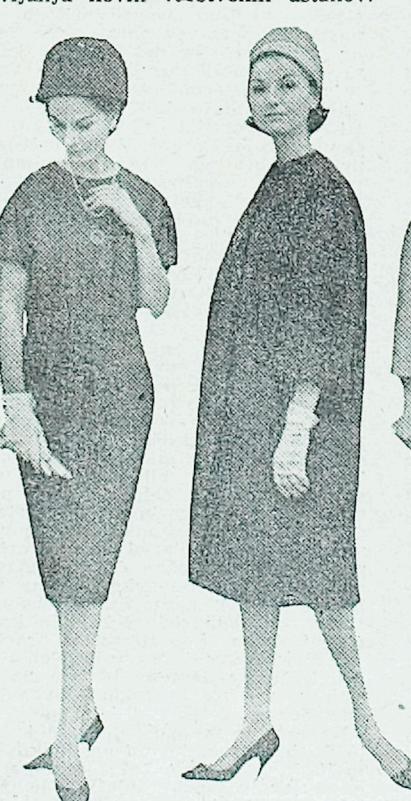
Ustanov za varstvo predšolskih otrok smo imeli leta 1957 v okraju 26, leta 1958 23 in letos le 17. Ukinili smo torej 9 vrtcev, ustanovili pa smo enega novega, in sicer v Valdoltri. Zmanjšano število otroških vrtcev gre v glavnem na račun tistih vrtcev v vseh, kjer so nekoč precej govorili italijansko in je bilo treba otroke pripraviti v vzgojo v slovensčini za šolo. Zdaj pa to ni potrebno več, ker otroci že doma govorijo slovensko. To so bili na primer vrtci v Košboni, Krkavčah, Gažonu, Cežarjih, Padni itd. Ni pa opravljivo, da nismo poskrbeli za otroke v večjih središčih, kjer je zaposlenih vedno več žena.

Zanimivi so tudi podatki po občinah: v koprski 6 vrtcev, v izolski 1, v piranskem 4, sežanski 4, postojanski in ilirskebriški po 1. Skupaj je to 17 vrtcev, v katerih je 867 otrok, torej nekaj več kot 8% vseh predšolskih otrok.

Najbolj pereče vprašanje otroškega varstva je v Piranu, kjer je otroški vrtec za 60 otrok, ni pa dnevne ali pionirskega doma za šolske otroke, in pa v Izoli, kjer je 78 otrok in prav tako ni varstvenega pionirskega doma. Otroški vrtci še ni v Pivki, čeprav si ga že dolgo želijo, niti v Hrpeljah. Za silo pa je rešeno vprašanje v Kopru, Sežani, Postojni in Ilirske Bistrici.

Prispevki staršev za vzdrževanje otrok v vrtcih je zelo različen. V vrtcih s prehrano niha ta prispevki od 1.800 do 3.500 dinarjev, kar je vsekakor premašilo in krije povsod več kot polovico stroškov občine (cca.

nice, ki naj probleme vzgoje in varstvo otrok obravnavajo na sindikalnih in drugih sestankih podjetja, in obenem naj usposobljajo proizvajalce, da bi sposobeni analizirati stanje ter postavljati zahteve po družbenem varstvu otrok. Komune bodo morale upoštevati potrebe po varstvenih ustanovah na svojem območju, analizirati potrebe in na osnovi dosedanjih kapacetov izdelati načrte za nove ustanove. Po priporočilu Ljudske skupščine pa še pomagati pri vzdrževanju dosedanjih in pri ustanavljanju novih varstvenih ustanov.

Modeli jesenskih plaščev, oblek in pokrival po vzorcih modnih zahtev. Rokavji so na oblekah kratki, na plaščih pa tričetrinski

Naše najnujnejše turistične investicije

Letošnja turistična sezona, ki je ovrgla začetni pesimizem, je pomnila za našo slovensko morsko obalo v celoti vzeto še večji uspeh kakor prejšnje, čeprav smo mislili, da so bile rekordne. Ker novih kapacitet prejšnjim nismo dodali, pomeni uspeh še toliko več. Dala ga je boljša zasedba in pa posezona ob naravnost idealnem vremenu. Medtem pa, ko pripravljam bilanco sezone, bi bilo priporočljivo zamisliti se v problematiko tistega, kar naj bi storili ali vsaj začeli v pripravah za prihodnjo. Tega je veliko, od pametnih in ustaljenih cen prek izboljšanja gostinskega kadra, zavalter prometa do urejanja posameznih turističnih središč. Medtem ko so prvo naštete naloge bolj organizatoričnega značaja in ne terjajo posebnih sredstev, je zadnja finančno precej zahtevna, zato tudi dolgoročna.

Pred dvema letoma smo izdelali za ankaransko in portoroško-piransko območje obsežne elaburate, ki so perspektivno nakazali možnosti bodočega razvoja, nemara celo preveč velikopotezno. Po teh načrtih naj bi se naše nastanitvene in ostale kapacitete ropanjorile ali celo podesetorile. Čeprav pa se bližamo sedaj že tretjemu letu po teh perspektivah, jih še nismo pričeli uresni-

V IMENU DEMOKRACIJE

Posebne pozornosti so bila na nedavnem občnem zboru Okrajnega sindikalnega sveta Koper v Portorožu deležna izvajanja Staneta Hitija, ki je govoril o razmerah v Vodni skupnosti Primorske v Kopru. Iznesel je tamkaj nekatere trditve o Vodni skupnosti Primorske kot samozavani in nepooblaščeni zastopnik sindikalne organizacije v tem podjetju in so zato njegovi pogledi čisto osebni, izhajajoči iz osebne prizadetosti in vse kaže, da bodo njegove besede padle nanj nazaj kot bumerang, ki ga vrže nespreten lovec. Vsa zadeva je zelo razburila delovni kolektiv in posebej sindikalno organizacijo v Vodni skupnosti Primorske, ker o izpadu Hitija na omenjenem zboru v Portorožu niso bili obveščeni poprej, ker oni tudi niso izvolili Hitija za svojega delegata na okrajnem občnem zboru, marveč ga je imenovali skupni občinski sindikalni svet.

Razburjeni zaradi izpada Staneta Hitija in odnosa višjih forumov sindikalne organizacije do njihovega podjetja in sindikata, so v Vodni skupnosti skupaj sliški širši sejo izvršnega odbora sindikalne podružnice in na sestanku povabili še druge člane upravnega odbora sindikata, člane celice ZK in člane sveta delovnega kolektiva, predsednika (Franc Klobutár) in tajnika (Franc Nemeč) okrajnega sindikalnega sveta ter predsednika občinskega sindikalnega sveta Koper (Srečko Jereb). Povabili so seveda tudi Staneta Hitija, ki pa se vabilu ni odzval, kakor pa tudi potome ne izdal vabilu na sejo delovskega sveta podjetja, ko je ta obnovljena njegov primer. Pač pa je tovarši Hiti svoje maslo nesel gret naprej v Ljubljano in šel takrat iskati zaščite pri republiških sindikalnih forumih, ne da bi si upal pogledati v obraz članom delovnega kolektiva in osebno pred njim iznesti svoje pogledi.

Na podlagi stenografskega zapisnika Hitijeve razprave na zboru so udeleženci na sestanku točko za točko ovrgli njegove trditev in osvetlili vzroke, ki so ga pripeljali do blatenja podjetja in ljudi v njem. Predaleč bi nas zavedlo, če bi hoteli načakovati vse dokaze njegovega neodgovornega odnosa do zaupanega mu dela v sindikatu in podjetju. En sam primer: več kot štiri meseca se je ukvarjal z izdelavo pravilnika o delitvi čistega dohodka v osebnega dohodka v ekonomski enotah, hodi v Celje in po terenu ter delavce zavajal z nedokumentiranimi in na pamet podatki o njihovih prihodnjih osebnih prejemkih — nazadnje pa pustil zadevo nedodelano in odsel iz podjetja, potem ko je mnoge zadeve podjetja in sindikata enostavno zaklenil v predel svoje pisalne mize. Kljub temu pa so nato v podjetju čisto na novo omenjeni pravilnik izdelali v enem mesecu.

Nagled na to, da sindikat ni mogel razpravljati o svojem delu, ker je vse njegovo gradivo zaklenjeno v Hitijevem predalu, pa so vendarle člani analizirali precej svoje dejavnosti, pogojene prav z nedeljavnostjo Hitija, ki je skoraj vse akcije sprejal na slepih tür.

Osvetlili so tudi njegovo demagoško nastopanje v pogledu osebnih prejemkov, ki so baje previsoki in je razpon prevelik. V resnici pa ta znaša le 4,7 in je največjo plačo dosegel projektant (78.000 din), pri tem da je zbor v Portorožu Hitiju seveda zamoljal, da je sam prejemal tudi 60.000 dinarjev.

Na Hitija so bili hudi tudi predstavniki organov delovskega upravljanja v podjetju in na sestanku odločno ugotovili, da so delavski organi vedno imeli vso pravico odločjanja. Posebno pozornost zasluži prizadevanje Hitija, da bi zadeve sprijel iz splošnih zadev na spolzka tla osebnega razračunavanja in je v ta namen

(Nadaljevanje na 10. strani)

čevati ne v malem ne v velikem in vse kaže, da jih tudi leta 1962 še ne bomo.

Ti načrti so upoštevali v prvih vrstih večanje nastanitvenih in gostinskih kapacitet, manj pa vsega ostalega, kar še spada zraven. Prav to pa kliče po najnujnejši rešitvi, saj se tiče samega bistva tistega, zaradi česar prihajo turisti na naše morje. Tisto pa je kopanje. In kaj smo doslej storili, da bi turistom omogočili res kulturno kopanje, za katrino so poskrbeli in še vneto skrbijo v mnogih drugih krajih, kjer je turizem gospodarsko prav tako pomemben kot je ali bi vsaj moral biti pri nas v Slovenski Istri?

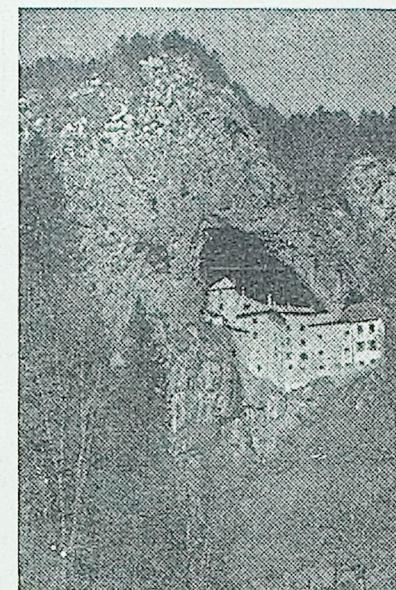
V vprašanju so naša kopališča. Ni prvič, da ugotavljamo nevesčeno dejstvo, da imamo tu eno samo res ustrezajoče urejeno kopališče. To je portoroško, a še to edino ni brez pomanjkljivosti. To dejstvo nam zato narekuje nujno dolžnost, da poskrbimo najprej za kulturno ureditev kopališč, zakaj še nato bomo smeli misliti na večanje nočitvenih in gostinskih kapacitet. Res je sicer, da nezahuten turist marsikaj prezre, a tak turist nam prinaša tudi najmanjšo korist. Zahtevnejši se ne zadovoljuje samo s tako obalo in takim morjem, kakor ga je ustvarila narava. Nujno zahteva kulturno urejeno kopališče z udobno peščino, sodobnimi kabinami, športnimi napravami, okreplovalnicami itd.

Oglejmo si s tega stališča naša kopališča v Ankaranu, Izoli, Strunjanu, Fijesu, Piranu, Luciji in Seči! Ankaransko ima kabine, ki so bolj provizorij, dotrajane in tudi številčno ne ustrezajo več. Kopališče ni oddeljeno od hotelskih obratov, nima roba in tudi ne urejene peščine. Koprsko kopališče ima kabine, dasi jih je premalo, a dohod v morje ni urejen. Mimo tega so mu zaradi razvijajočega se tovornega pristanišča dnevi šteti in je treba čimprej misliti na novo v Žusterni. Izolsko kopališče ob koncu polotoka ima pre malo kabini, dohod v morje ni urejen, hoja po hrapavem

skalnatem dnu ni vabljiva. Fijeso je brez urejenega kopališča, enako Strunjan, kjer je obala celo »rezervirana« za počitniške domovne. Piransko kopališče ne more sprejeti niti četrtnine kopalcev. V Luciji in na Seči je obala še povsem divja.

Tak je stvarni položaj naših kopališč, zaradi katerih prihajo turisti na naše morje. Preden pričnemo povečevati nastanitvene kapacitete, bomo zato nujno morali misliti na ureditev kopališč. Naenkrat jih ne bo mogoče urediti, zato bi morali izdelati perspektivni načrt za več let in kopališče urejati po prioriteti. Prvo bi nedvomno moralo priti na vrsto ankaransko, ki ne sprejema samo domačih, marveč tudi čedalje več tujih turistov. Nato naj bi sledila po pomembnosti ostala. Na vsak način pa bi morali pričeti misliti na to že takoj, da bi do prihodnje sezone rešili vsaj eno teh perečih vprašanj, če že ne v celoti pa vsaj delno.

R. R.

Perspektive za prihodnje leto

Znano je, da bo s 1. januarjem 1962 uveljavljena odločba o izmenjenju turističnega kursa dinarja z obračunskim za vso ostalo gospodarsko dejavnost. S tem se bo tudi turistični dolar zvišal s sedanjih 600 din na 750 dinarjev.

Na tej podlagi so turistične in gostinske organizacije v Jugoslaviji letos že napravile svoje kalkulacije, kar jih bo omogočilo večjo konkurenčnost v odnosu na sorodno dejavnost po drugih turističnih deželah, s čimer se bo verjetno prihodnjo sezono priliv tujih gostov in našo državo prav gotovo še povečal, hkrati pa se bo seveda povečala tudi ekonomska samostojnost naših gospodarskih organizacij s področja turistične gostinske dejavnosti.

K večjemu doletu tujih turistov v našo državo bo razen že objavljenih novih cen v dolarski vrednosti in povečane zmogljivosti

sti gostinsko turističnih objektov posebno pripomogla še letos izredno ojačena propaganda za naše turistične lepote, izboljšane prometne zveze in drugi činitelji.

Skupna zavarovalnica obalnih občin

Skladno z novim zakonom o zavarovalnicah in zavarovalnih skupnostih bodo tudi obalne občine reorganizirale poslovanje do sedanjega Državnega zavarovalnega zavoda na svojem področju ter bodo ustanovile skupno zavarovalnico s sedežem v Piranu. Gre za soglasen ukrep, ki je skladen z razvojem komunalne samouprave in samouprave neposrednih proizvajalcev ter je torej v celoti pogojen z decentralizacijo.

Socialni delavci v podjetjih

ne rešujejo samo vprašanj družbenega standarda, ampak tudi storilnosti dela - V novembetu letos tretjič seminarji za usposoblitev socialnih delavcev v večjih delovnih kolektivih

Naš družbeni in gospodarski razvoj, kot tudi današnji vse hitrejši tempo življenga poraja vedno nova socialna vprašanja, ki nam narekujejo tudi uvajanje sodobnejših oblik dela na področju socialnega varstva. Tega se zavedamo vsi in prav zato sta tudi dala Odbor za delo in socialno zavarovanje ter Odbor za socialno politiko in zdravstvo. Zvezne čludske skupščine predlog, naj bi ustanovili v komunah posebne centre za socialno delo. Vse široke problematike pa tudi centri ne bodo mogli reševati mimo gospodarskih organizacij, kajti glavno skrb za neposredno reševanje socialnih problemov protizvajalcev in njihovih svojcev bodo morale v perspektivi nujno prevzemati gospodarske organizacije, ali bolje povedano delovni kolektivi preko svojih socialnih delavcev.

O tem vprašanju je razpravljal na svoji nedavni seji tudi Okrajni svet za socialno varstvo in je bil mnenja, da je prav v sedanji fazi formiranja ekonomskih enot in prilaganja notranje organizacije in delitve dela po zahtevah novega sistema dohodka prav čas, da spoznajo delovni kolektivi, da počrebujejo v svoji sredbi tudi socialnega delavca.

To novo delovno mesto ni potrebno samo iz socialnih ozirov, ampak je tudi ekonomsko utemeljeno, kajti vsak zaposleni delavec in uslužbenec bo dosegel večjo storilnost na svojem delovnem mestu, če bo vedel, da je njegovim svojcem (otrokom, starim staršem in drugim) zagotovljeno v tem času varno življenje.

Za reševanje takih vprašanj in za nudenje pomoči družini je prav gotovo poklicana služba socialnega varstva v komuni (centri za socialno delo) in socialno-kadrovska služba v podjetjih (socialni delavci).

Čeprav določeni predpisi v gospodarstvu že dajejo smernice za reševanje socialne problematike, je praksa do zdaj pokazala, da gospodarske organizacije ne rešujejo konkretnih vprašanj s tega področja. Zato je Svet za socialno varstvo pozjal s posebno okrožnico vse večje gospodarske organizacije v našem okraju, naj pri obravnavanju pravilnikov o delitvi čistega dohodka razpravljajo o teh vprašanjih in naj predvidijo tudi sredstva za razvoj svoje socialne službe. Sredstva za socialne službe naj predvidijo delovni kolektivi perspektivno in naj pri tem sistemizirajo mesto ter predvidijo sredstva tudi za socialnega delavca.

Naloge socialnega delavca v podjetju so številne in obsežne: od urejanja odnosov posameznika do kolektiva do konkretnega reševanja vprašanj, kot je družbeni prehodni oblik začetnika tečajev in jih uspešno končalo kar 32 tisoč 783 mladincev, nižjega poljedelsko-traktorskoga tečaja 2.900, višjega pa 1.500 mladincev, medtem ko je neposredno s ceste odšlo na delo v gradbeništvo 1.100 kvalificiranih zidarjev.

Pospešene priprave na gradnjo

Pisali smo že o tem, da bo Portorož dobil termalno kopališče, ki naj bi bilo odprt vse leto, s čimer bi veliko pripomogli k raztegnitvi turistične sezone praktično na vse leto, ko se bo novo kopališče uveljavilo tudi v tujini in postalo znano doma. Naenkrat so že izdelani in odobreni.

CESTA JIH IZGRAJUJE

Avtocesta Bratstva in enotnosti je v pravem pomenu beseđe kovačnica mladih kadrov, saj je vsak brigadir šel najmanj skozi tri amaterske tečaje in jih uspešno končal. Vsega je bilo letos 31 tečajev. V glavnem so to bili tehnični tečaji za vožnjo z mopedom, z motociklom, z avtomobilom (kamionom) in traktorjem ter tečaji za ravnanje z kinoprotectorjem, za fotografiranje in še radioamaterski tečaj. Vseh amaterskih tečajev se je udeležilo in jih uspešno končalo kar 32 tisoč 783 mladincev, nižjega poljedelsko-traktorskoga tečaja 2.900, višjega pa 1.500 mladincev, medtem ko je neposredno s ceste odšlo na delo v gradbeništvo 1.100 kvalificiranih zidarjev.

prav tako so zagotovljena tudi potrebna sredstva. Začeli so že tudi z začetnimi deli, ki jih izvaja podjetji Toplovod in Slovenija ceste iz Ljubljane.

Investitor izgradnje termalnega kopališča je hotel Palace, stroški pa so izračunani na 75 milijonov dinarjev.

Ker je bilo že doslej precej govora okrog novega termalnega kopališča in so tudi tuji potovalni uradi seznanjeni z njegovo izgradnjo, je že zdaj veliko zanimalna za ta objekt doma in po tujem. Kopališče pa ne bo samo turistična atrakcija prve vrste, marveč tudi pomemben zdravstveni objekt, ki zanimala tudi naše zavode za socialno zavarovanje. Znano je namreč, da je takšno kopališče v Portorožu nekoč že bilo in da je uspešno zdravilo posebno revmatična in podobna bolezni. V kolikor se bo v tem smislu ponovno uveljavilo, bo Portorož zaslovil kot zdravilišče in turistično ter športno središče z neprekiniteno dejavnostjo skozi vse leto in ne bo več odvisen samo od nekaj kratkih poletnih mejecev turistične sezone.

SALVA:

VSILJIVA BUTELJKA

Nedelja zvečer. Maš sobica v sežanskem hotelu »Triglav«. Na vrtu hrupna muzika in razgiban pleš. Mladi pari, Tržačani in domačini, se zvajo v ritmu. V malo sobici sedijo domačini s svojimi soprogami, da jim ne bi bilo treba poslušati očitkov: »Ves teden sem sama in še v nedeljo ne pelješ.« In tako sedijo, po dva para za eno mizo. In pred njimi buteljka, zapečatena, zavita v skrinost »solidne cene.«

Prihiti natakarica. Na rjenem obrazu uslužnost nasmej. »Želite, prosim?«

»Dva konjaka s kislo vodo, eno turško kavo in dva deci terana.« Natakarica je nekoliko zmedena, a vendar pogumno pojasmila: »Najprej morate izprazniti buteljko, ki stoji pred vami.«

Stirje začudenih obrazov za omizjem, štiri različna premišljevanja: Ima morda direktor god in hoče počastiti svoje stalne goste?... Nova direkтиva, po kateri mora vsak gost popiti tisto, kar mu predpiše gostinski lokal (kot dežurni doktor)?... Imajo morda preveč buteljk v zalogi?... Tovariši v naši družbi, ki je že prisel do ape, povzdignejo svoj glas:

»Kdo je to rekel?«

»Tovariš direktor.«

»Postušajte! Nam se noče vina, mi bi radi dva konjaka, dve kisli vodi, turško kavo in dva deci črnea.«

Natakarica, ki ima nenavadno direktivo, ponavljajo eno in isto: »Najprej morate izprazniti buteljko.«

»Koliko stane?«

»400 dinarjev.«</p

Partizanski shod v Vidmu

(Nadaljevanje s 1. strani)

gibanje, op. p.). Udeleženci zborovanja so izmenjali svoje izkušnje v boju za dosega teh ciljev in sprejeli tudi skupno resolucijo v tem smislu. Ob zaključku shoda je po veliki povorki skozi vse mestno govoril na mogočnem zborovanju sredi Vidma predsednik vsestravne italijanske organizacije partizanov in aktivistov odporavnega gibanja, odlikovanec z zlatom medaljo in poslanec Boldriani. Ta je v svojem zaključnem izvajanjem ocenil zborovanje in dejal, da so vsi govorniki klub različnim narodnostim vendarle govorili vsi en jezik, vsi o enem skupnem problemu, za katerega

V IMENU DEMOKRACIJE

(Nadaljevanje z 9. strani)

celo nagovarjal posamezne ljudi, ki so že odšli iz podjetja, naj bi dali izjavo, da so odšli, ker se niso mogli z vodstvom podjetja ali posameznimi vodilnimi uslužbenimi. O tem je v podjetju več dokazov, pa tudi o namigavanjih, zaradi katerih je celo prizadeta čast posameznih ljudi v podjetju, čeprav je dočlene zadeve (na primer stanovanjsko izgradnjo) Hiti tem ljudem sam nasvetoval in je točno vedel, kako je ves postopek tekel, saj je Vodna skupnost eno izmed redkih podjetij, ki je iz svojih skladov formiralo sklad stanovanjske izgradnje za člane delovnega kolektiva v znesku 8 milijonov dinarjev.

Končna ugotovitev sestanka je bila, da je Hiti delal vse sam na svoj račun in da se o nobeni zadevi ni posvetoval s sindikatom ter da je tudi na svojem službenem mestu bil samovoljen in nedostopen, pa tudi ne-delaven in celo nesposoben, saj je za osnutek zgoraj omenjenega pravilnika prepisal sorodnega iz Celja in celo pozabil na njem sprememti ime istega podjetja. Mnenje Hiti je vsi odlikovali kot izrecno samo njegovo ter ostro odsodili demagoško nastopanje v imenu podjetja in sindikata. Prisotni gostje so nato še sami ugotovili, da je stanje v resnicu popolnoma drugačno, kot pa ga je Hiti pri-kazal na občnem zboru OSS v Portorožu ter ga tudi sami odsodili za radi demagogije in drugih izpadov.

Dejstvo je, da je Stane Hiti in imenu demokracije, h kateri se tako rad zateka, uzurpiral po demokracijo in jo izrabil za oseben izpad proti lastnemu kolektivu podjetja in sindikalne podružnice, ki pa mu je že dan odgovor, verjetno pa se bomo tu-di mi se povrnili na stvar.

Rastko Bradaščka

uresničev bo treba založiti vse demokratične sile sveta — za ohranitev miru in zmago demokracije, za enakopravne odnose med narodi ob sodelovanju vseh ljudi. —

Obsežen program obnove zemljишča KZ Koper

Kmetijska zadruga Koper bo v naslednjem obdobju obnovila oziroma uredila skupno kar 85 ha površin. Od tega 45 ha vinogradov, 8 ha breskovega nasada ter bo nadalje pripravila 32 ha zemlje za nasad hrušk. Ta sorazmerno obsežen program obnove je nedvomno ponoven dokaz o prizadevanju družbenih posestev, da bi kar najhitreje odpravila opuščena ali slabo obdelana zemljishča, ki bodo tako že v doglednem času postala pomemben gospodarski činitelj za celotno obalno področje.

Mali celovsi

SPREJMEM v varstvo otroka v dopoldanskih urah. Snegulja Češek, Koper, Sabinijeva 1.

ZAMENJAM enosobno stanovanje v Reki za ustrezeno v Kopru ali okolici. Radko Pečovnik, Luška kapitanija, Koper.

PRODAM razno pohištvo, Koper, Kmečka ulica 3.

S 15. NOVEMBROM 1961 sprejemam na stanovanje dva starejša tovariša. Vaglan Ana, Kažpotna 1, Izola.

PRODAM dvostanovanjsko hišo s primernimi lokalji za vsako obrt in gospodarsko poslopje s 400 m² vrtu na prometni točki v Dutovljah. Neposredna bližina avtobusne postaje in 1 km oddaljenosti od železniške postaje. Naslov v uredništvu lista.

ZA JESEN IN ZIMO DOBITE NAJCENEJE V »MAGAZZINI ALLA STAZIONE«, Trst, Ulica Cellini št. 2, voleg železniške postaje, veliko izbiro konfekcijskih izdelkov. Cdjemalc s pro-pustnico imajo poseben popust.

PREKLICA

Nisem plačnik dolgov po svojem pokojnem možu Štefanu Vaglanu, zidarskem mojstru, ker mi kot gospodinji o njegovem poslovanju ni ničesar znanega.

Vaglan Ana, Kažpotna 1, Izola.

Podpisana Marija Pregelj iz Sežane 105 obžalujem, ker sem obrekovala Jožico Starčič, Sežana 79.

Marija Pregelj

Zahvala

Ob bridki izgubi našega preljudnika in dobrega očeta

ANTONA ŠKABARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje, ga spremili na njegovi zadnji poti in darovali cvetje. Posebna zahvala dr. Benjaminu Joganu za trud pri zdravljenju, tovarišu Jožetu Kranju, upravniku pošte Divača in Antonu Božeglju, predsedniku SZDL Lokev za poslovilne besede, pevcem prostovnega društva Lokev, godbi in vsem ostalim, ki so kakorkoli sočutstvovali z nami. Še enkrat iskrena hvala.

Zahvaljujoči: žena Frančiška, hčerki Dora in Branka, Stana in Marija z družinama ter brat Ivan.

Lokev. 24. oktobra 1961.

SPET O POSTREZNINI

Ker še vedno niso razčleneni pojmi okrog postrežnine in pavšalnega obračunavanja, bo Glavni odbor sindikata trgovskih, gostinstvenih in turističnih delavcev Jugoslavije sklical v prvih dneh novembra posvetovanje v Beogradu in posredoval zaključke posvetovanja sindikalnim organizacijam v gostinsko-turističnih podjetjih.

MARIBOR BO DOBIL NOV MOST

V prvih dneh prihodnjega meseca bodo začeli graditi nov most preko Drave v Mariboru. Za začetek del je določenih 100 milijonov dinarjev, to je za levi opornik mostu. Opornik bodo zgradili šest metrov pod vodo gladino in tričasno metrov nad vodo, dogradili pa ga bodo prihodnje leto.

TRI MILIJONE JAJC

Direkcija za prehrano je poslala pred kratkim na naše tržišče okrog 3 milijone jajc po maloprodajni ceni 27 dinarjev za kos. Pol milijona teh jajc so pokupili samo Beograđani v dveh dneh. Ista direkcija obeta, da bo okrog 1. decembra zagotovila široki potrošnji še približno 7 milijonov jajc.

V TEM LETU 30 MILIJONOV STEKLENIC RADENSKO VODE

Zdravilišče Slatina Radenci, ki je po zmogljivosti mineralnih vrelcev na prvem mestu v državi, bo letos poslalo na domačie in tujne tržišča okrog 30 milijonov steklenic mineralne vode. Kljub znatno povečani proizvodnji (lani so poslali na tržišče 23 milijonov steklenic slatine), podjetje ne more zadovoljiti predvsem potreb tujega trga.

NEDELJA, 5. novembra: 8,40 z vedenjem pesmijo v nedeljsko jutro — 9,00

Naša reportaža: »Letošnje izkušnje turistične sezone« — 9,15 Zabavni zvoki — 9,45 Poje Caterina Valente — 10,30 Sosednji kraji in ljude — 14,00 Glasba po Željah — 15,00 Poročila — 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,15 Šest pesmi — šest izvajalcev — 15,30 Igrajo veliki zabavni orkestri. **PONEDELJEK, 6. novembra:** 7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 V ritmu z malimi ansamblji — 14,00 Paleta zabavnih popevk — 14,30 Šola in življene: »Predstavljamo vam umetnike našega kraja« — 14,50 S festivala mladihskih pevskih zborov v Celju 1961 — Mladinska zborna iz Sežane in Zagreba p. v. Majde Hauptmannove in Dinka Fia — 15,00 Dnevnik — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 V domačem tonu.

TOREK, 7. novembra: 7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 V ritmu z malimi ansamblji — 14,00 Paleta zabavnih popevk — 14,30 Šola in življene: »Predstavljamo vam umetnike našega kraja« — 14,50 S festivala mladihskih pevskih zborov v Celju 1961 — Mladinska zborna iz Sežane in Zagreba p. v. Majde Hauptmannove in Dinka Fia — 15,00 Dnevnik — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 V domačem tonu.

SREDA, 8. novembra: 7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 Zabavni ritmi — 14,00 Odmevi iz Jugoslavije — 14,30 Za oddih in razvedribo vam igrala orkestra Les Baxter in Franck Pourcell — 15,00 Dnevnik — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Poje moški zbor »Svobode« iz Pirana p. v. Adolfa Krašne.

CETRTEK, 9. novembra: 7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 En orkester, več solistov — 14,00 Glasba po Željah — 14,30 Melodije za prijetno pooldno — 15,00 Dnevnik — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Slovenske narodne pesmi.

PETEK, 10. novembra: 7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 Zbor Slovenske filharmonije — 14,00 Vedro in popularno — 14,30 Iz operet »Ptitsar«, »Cardaška princesa« in »Melodije srca« — 15,00 Dnevnik — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Domače aktualnosti — 15,40 Glasbena mediga.

SOBOTA, 11. novembra: 7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 Zbor Slovenske filharmonije — 14,00 Vedro in popularno — 14,30 Popevke in ritmi od tu in tam — 14,30 Majhen koncert zabavne glasbe — 15,00 Dnevnik — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Domače aktualnosti — 15,40 Glasbena mediga.

AKCIJA DNO V TRIGLAVSKEM BREZNU

Stevilni jamariji in opazovalci so se letos zbrali pri velikem podvig v triglavsko brezno, ki je dobil ime »Akcijski dno«. Toda v globini 290 m je morala slovenska jamarska odprava priznati, da je tedaj že pot naprej — vsaj za letos, nemogoča. Verjetno pa bo za prihodnje leto poskušala srečo nova jamarska odprava, ki bo imela s seboj soj za taljenje ledu.

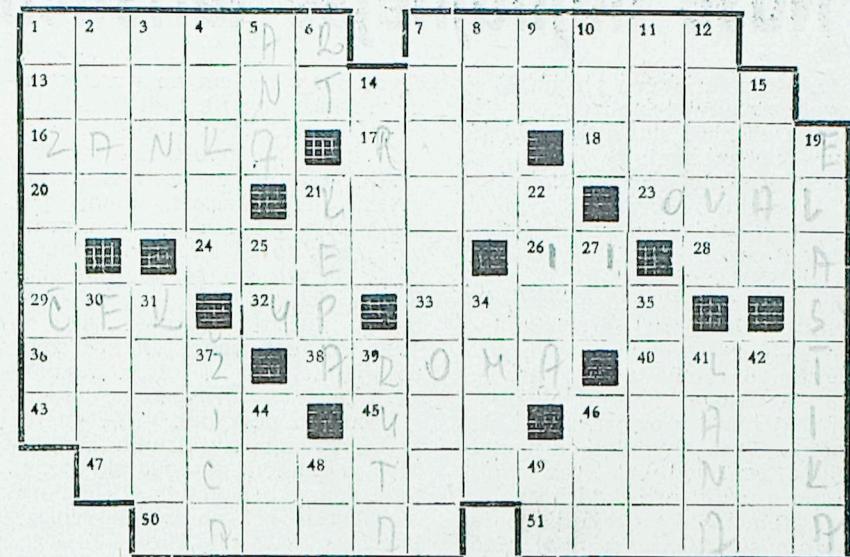
HUDA PROMETNA NESRECA

Na cesti Priboj-Prijeopolje je prišlo pred kratkim do hude prometne nesreče, ko je avtobus s 54 potniki nenadoma zdrsnil s ceste in padel v približno 23 m globoki Lim. Pri nesreči se je smrtno ponesrečilo 41 potnikov, 18 pa se jih je rešilo s skakanjem skozi prednjje okno, ki ga je eden potnik razblil.

ZNATEN PORAST HRANILNIH VLOG

Pri KB v Ilirske Bistrici so v tem letu hranične vloge značno porasle. Omenjeni denarni zavod ima že več kot 220 vlagateljev, ki so vložili na hranične knjižice okrog 103 milijone dinarjev.

Križanka

Vodoravno: 1. glavno mesto Hercegovine, 7. močno čustvo, 13. znanstveno raziskovanje

sla, 15. rabična figura, 16. oster konec

polotoka, 17. ljubitelj ruskega jezikov, 20. kultura ipd., 21. vrsta tiskarske črke, 22. začetnici umetniškega imena skladatelja Friderika

Sirc, 23. grška boginja nesreče,

10. hrvatskega pisatelja Matavulja, 11. zelo občutljiv del organizma, 12. romunsko mesto ob reki Moresul, 13. ime ameriškega filmskega igralca Ladda, 14. prožen trak z vtipnimi gumijastimi nitmi, 15. sprimeti snega ali zemlje, 16. italijanska denarna enota, 17. kemični znak za rutenij, 18. začetnici avtorja drame »Kralj na Betajnovic«, 19. železna spona, 20. bedkaki, 21. blazne, 22. letalec iz grške mitologije, 23. vrimki, 24. osebni zaimek, 25. vrednostni papir, 26. nazivnica, 27. nuda, upanje, 28. besednik, 29. željava, 30. vmes reklame, 31. besednik, 32. življenje, 33. besednik, 34. besednik, 35. besednik, 36. besednik, 37. besednik, 38. vrednostni papir, 39. besednik, 40. besednik, 41. besednik, 42. besednik, 43. besednik, 44. besednik, 45. besednik, 46. besednik, 47. besednik, 48. besednik, 49. besednik, 50. besednik, 51. besednik.

riba iz rodu krapovcev, 4. šahovska figura, 5. ime slavne ruske plesalke Pavlove, 6. oster konec polotoka, 7. ljubitelj ruskega jezikov, 8. vrsta tiskarske črke, 9. začetnici umetniškega imena skladatelja Friderika Sirc, 10. grška boginja nesreče, 11. ime hrvatskega pisatelja Matavulja, 12. zelo občutljiv del organizma, 14. romunsko mesto ob reki Moresul, 15. ime ameriškega filmskega igralca Ladda, 19. prožen trak z vtipnimi gumijastimi nitmi, 21. sprimeti snega ali zemlje, 22. italijanska denarna enota, 25. kemični znak za rutenij, 27. začetnici avtorja drame »Kralj na Betajnovic«, 30. železna spona, 31. agresija, 34. dežela na jugu Arabskega polotoka, 35. rezultati, 37. posrednik v elektriki, 39. žensko pokrivalo, 41. ime ameriškega filmskega igralke Turner, 42. amonijeva spojina, 44. veletrot v zahodni Evropi, 46. tonovski način, 48. začetnici našega izumitelja — elektrotehnika, 49. osebni zaimek.

Na vpično: 1. portugalska kolonija v jugovzhodni Afriki, 2. ploskovna mera, 3. sladkovodna

Ustanovili bodo nove aktive

V postojnski občini so v teku redne letne konference organizacij Ljudske mladine. Doslej so se sestali aktivi postojanske gimnazije, »Gradenj«, »Javor« v Prestranku, Slavine v pivškega »Javora«.

Nedeljske konference aktiva LMS »Javor« Pivka se je udeležilo okrog 60 delegatov. Konferenci so prisostvovali tudi predstavniki krajevne garnizije JLA, med gosti pa Franc Krnel, predsednik OK LMS Koper, Stane Murkovič, predsednik ObSS Postojna in Srečko Krpan, predsednik Obč. komiteja LMS Postojna.

V poročilu in plodni razpravi so delegati živo spregovorili o problemih mladine v proizvodnji, nadalje o potrebi po tesnejšem sodelovanju z mladimi pripravnikami JLA in aktivizaciji mladine v Pivki. Odslej bo v tovarni deloval klub mladih proizvajalcev, ki mora postati, kot so poudar

ODBOJKA

Zavidanja vreden uspeh Sežančank

V središču pozornosti v tem tednu je bila udeležba članic Partizana Sežana na kvalifikacijskem turnirju za vstop v zvezno ligo v Sarajevu. Turnir se bo začel 3. oktobra in končal v nedeljo 5. novembra 1961. Ne glede na izid turnirja predstavljajo Sežančanke veliko presenečenje v odbokji, saj je bila njihova enoletna pot zelo uspešna. S takšnimi uspehi, kot so jih dosegla Sežančanke v enem letu, se ne more pohvaliti nobena druga ekipa v Sloveniji.

O udeležbi na turnirju v Sarajevu in o doseženih rezultatih bomo poročali v naslednji številki.

V prvi republiški ligi je v zadnjih srečanjih prijetno presenečenje bilo Kanal, ki je z zmagami nad Jesenicami 3:2 in Kamnikom 3:1 prišel iz zadnjega na peto mesto in si tako zagotovil obstoj v I. republiški ligi. Ligo bosta morala začutiti Jesenice in Kamnik.

Lestvica po XIV. kolu:

Ljubljana	14	12	2	30:12	24
Novo mesto	14	11	3	38:19	22
Fužinar	14	7	7	31:30	14
Hoče	13	6	7	25:26	12
Kanal	13	5	8	23:31	10
Mežica	14	5	9	23:33	10
Kamnik	14	5	9	22:33	10
Jesenice	14	4	10	20:37	8

Do konca tekmovanja manjkaše tekma med Kanalom in Hočami v Kanalu, ki bo verjetno registrirana s 3:0 p. f. v korist Kanala, ker se igralci Hoče niso udeležili tekme. Ne glede na rezultat ta tekma ne vpliva na vrstni red na lestvici.

II. republiška liga:

V preteklih dneh sta bili odigrani še zadnji nedigrani tekmi. Rezultati: Žirovница : Tegrad 2:3. Črnuče : Trebnje 3:0.

Lestvica po končanem tekmovanju je naslednja:

TVD PARTIZAN TOMOS NADALJUJE S TEKMOVANJEM

v čast Dneva republike

Kot smo že poročali, sta sindikat in TVD »Partizan« Tomos organizirala v počastitev Dneva republike množična športna tekmovanja svojega članstva. Tekmovanja potekajo nemoteno in je očitno, da so se vse ekipe dobro pripravile ter dosegajo odlične rezultate. Na stadionu in v tovarni se dan za dan odvijajo razna športna tekmovanja, na katerih ima prvo besedo mladina.

V krosu na 2500 m je dosegla prvo mesto orodjarna s 35 točkami, prvo mesto pa je zasedel Jože Prinčič s časom 8,32; v skoku v višino je zasedla prvo mesto obdelovalnica s 27 točkami, najboljši tekmovalec Skočaj pa je preskočil višino 167,5 cm; tekmovalci orodjarne so dosegli tudi v skoku v daljino prvo mesto v skupnem plasmanu s 33 točkami, najboljši tekmovalec Ferinčič pa je skočil 5,15 m; ekipa orodjarne je zmagala tudi v metu krogla s

Tegrad	14	14	0	42:5	28
Kropa	14	11	3	35:18	22
Olimpija	14	9	5	32:20	18
Črnuče	14	8	6	28:24	16
Žirovница	14	8	6	28:26	16
Izola	14	3	11	17:37	6
Trebnje	14	2	12	13:38	4
Triglav	14	1	13	15:40	4

V novembru bodo kvalifikacijske tekme za vstop v II. republiško ligo, ki se jih bo udeležila

ROKOMET

Trenje v okrajni ligi

V petek in soboto so odigrali tri tekme okrajne rokometne lige, četrto tekmo, med Izolo in ESS, pa bodo odigrali v torek v Izoli.

Rezultati:

Partizan Koper II : Partizan Piran I 16:33.
IKŠ Koper : Partizan Piran II 37:14.
Učiteljišče : Gimnazija 18:12.

Lestvica:

Partizan	Piran I	6	6	0	164:67	12
Partizan	Izola	5	4	1	129:88	8
ESS	4	4	0	101:64	8	
Partizan	Koper I	5	3	2	102:74	6
IKŠ	5	2	3	112:123	4	
Učiteljišče	6	2	4	99:129	4	
Partizan	Piran II	5	1	4	62:112	2
	Gimnazija	5	1	4	46:100	2
Partizan	Koper II	5	0	5	76:115	0

Razveselite svoje pri vojakih ali v tujini — naročite jim

»SLOVENSKI JADRAN«

ekipa iz Jelšan. Razen tega bo nadaljevanje tekmovanj za pokal Jugoslavije, kjer je prav tako okrajni finalisti ekipa Jelšan. Kvalifikacije se bo udeležil tudi prvak ljubljanskega okraja Kočevje, ostali prvaki pa še niso znani. Za pokal FLRJ je prvenstvo ljubljanskega okraja osvojila ekipa Ljubljana, ki je prvak I. republiške lige in bivši član zvezne lige.

V domu zveze za telesno vzgojenje Slovenije v Seči pri Portorožu bo 4. in 5. novembra posvetovanje sodnikov in trenerjev, ki se ga bodo udeležili tudi trije predstavniki Komisije za odbokjo pri OZTV Koper. db

Košarkarji Ilirske Bistrice so pristali na četrtem mestu republiške lestvice

KOŠARKA

Ilirska Bistrica - ASK Tivoli 47:90

V zadnjem kolu prvenstva je Ilirska Bistrica gostovala v Ljubljani, kjer je doživel strahovit poraz. Tekmo so igrali v telovadnici TVD Partizan v Zgornji Šiški. Tivolčani so bili ves čas v premoči in gostje niso uspeli nuditi pravega odpora razigranim domaćim igralecem. Za Ilirske Bistrice so dosegli koše: Štemberger 9, Grlić 9, Prosen 11, Stuštar 8, Lenarčić 2, Barone 4, Cosić 4.

Zaključna lestvica:

Ilirija	20	17	3	1231:978	34
ASK Tivoli	20	16	4	1384:1007	32
Svoboda	20	14	6	1248:1078	28
I. Bistrica	20	13	7	1206:1122	26
Branik	20	13	7	1010:969	26
Moste	20	9	13	970:1138	18
Šk. Loka	20	7	13	1118:1141	14
Jesenice	20	7	14	1047:1149	14
Proletarec	20	6	14	974:1055	12
Šoštanj	20	4	16	906:1158	8
Medvode	20	4	16	901:1251	8

Ob zaključku republiškega prvenstva članov se položaj na lestvici ni bistveno spremenil. Ilirija se kot prvak odpravlja v slovensko-hrvatsko ligo. To je velik uspeh bistriskih košarkarjev, saj so za seboj pustili tudi dva starca člena lige. Uspeh bi bil po vsej verjetnosti lahko še večji, če upoštevamo težave, s katerimi se borijo. Skoraj vsi igralci študirajo na univerzi ali pa hodijo v srednje šole izven Ilirske Bistrice. Za skupne treninge pravzaprav nimajo časa, skupaj se lahko zberejo le ob nedeljah, ko imajo prostoto in ko imajo tudi tekmo.

KONEC ŠPORTNEGA MRTVILA

Vse do preteklega leta je na koprskem učiteljišču vladalo športno mrtvilo in dijaki učiteljišča se niso tudi na medšolskih tekmovanjih uveljavili. Menim, da je eden osnovnih vzrokov, da se šport na učiteljišču ni mogel razmehniti, iskati v preobremenjenosti dijakov s šolskim delom.

Toda preteklo leto je skupina dijakov začela propagirati ustanovitev lastnega športnega društva. Rezultat tega prizadevanja je današnje SD »Jadranc«. V okrajni ligi sta začeli najprej tekmovati moška in ženska rokometna ekipa, ki sta ob koncu tekmovanja ovrgli vse trditve, da se športniki učiteljišča ne morejo meriti z dijaki ostalih šol.

Številna medrazredna tekmovanja, tekmovanje s pripadniki JLA, dalje tekmovanja za pokal maršala Tita in podobno, so pokazala, da je konec dolgoletnega spanja v športnem udejstvovanju.

Letos, ko praznuje učiteljišče v Kopru 15-letnico obstoja, bo organiziralo naše športno društvo pokalno srednješolsko tekmovanje v odbokji, malem rokometu, v košarki, namiznem tenisu, atletiki in v šahu. Pred pričetkom tekmovanja bodo člani SD »Jadranc« razvili svoj društveni prapor ob prisotnosti vseh tekmovnih ekip. (jh)

Koprsko mladinska reprezentanca obeta nekaj dobrega nogometnega podmladka

MINULO NEDELJO TEKMI V PIVKI IN PRESTRANKU

Go-cart osvaja mladino

Posrečen predlog AMD Postojna, naj bi uvedli vožnjo z go-carti kot del prometne vzgoje na naših šolah ter tako povečali zanimanje in povezali teoretično vzgojo s praktičnim delom

Postojsko AMD društvo je bilo med prvimi v državi, ki je izdelalo majhen avtomobilček, ki mu pravijo »go-cart«. (Kaj ko bi dali temu vozilu slovensko ime? Ameri-

ričani mu pravijo go-cart — pojdi, koreta. Kako bi mu rekli mi po naše?) S temi vozili so se Postojočani pojavili že doma, v Kopru in Ljubljani. Za to vozilo so pokazali zlasti veliko zanimanje pionirji. Priredili so tudi pionirske go-cart tekm. Mladi vozači so se imenito izkazali. In tako je prišlo AMD Postojna na misel, naj bi uvedli vožnje z go-carti skupaj s prometno vzgojo na šolah. Tako bi teoretično znanje povezali tudi s praktičnim. Tako vožila naj bi si nabavili vsaj v nekaj šolskih centrih v občini.

Za vožnjo z go-carti bodo izdelali posebna pravila in po njih priredili tekmovanja med posameznimi šolami. Br

NOGOMET

Neodločen izid v Sežani

V ponovljeni tekmi v Sežani med NK Tabor in NK Delamaris sta se nasprotnika razšla z istim rezultatom kot v prvi tekmi — 2:2.

Lestvica, v kateri ni vračunana tekma NK Delamaris : NK Sidro, je naslednja:

Tomos	7	6	0	1
-------	---	---	---	---

Nove leteče ladje v ZDA in SZ

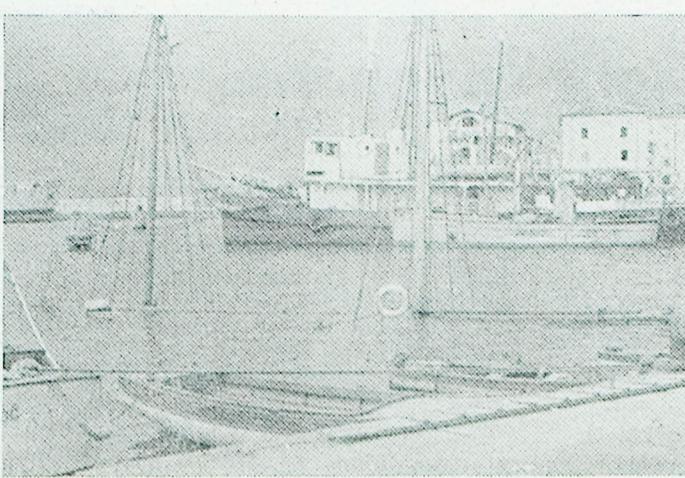
Ladjedelnica »Martinac« v ZDA, last dalmatinskega prizeljence, dokončuje gradnjo druge eksperimentalne leteče ladje na račun pomorske uprave. Tudi ta objekt se bo odlikoval po izredni hitrosti in sodobni opremi, kakor leteča ladja »Denison«, ki jo gradi ladjedelnica Grumanovega letalskega koncerna. Razlikovala pa se bo predvsem v pogledu nosilnih kril, ki bodo izredno gibljiva, tako da bo, kakor so dijo, nemogoče nasesti oziroma zadeeti v podvodne čeri. Največja hitrost je predvidena na 80 vozov, zmogljivost pa znaša 100 potniških mest. Navedena ladjedelnica gradi še eno takšno letečo ladjo, ki bo zaplula verjetno sredi prihodnjega leta.

V Sovjetski zvezji pa so med dni po dograditvi leteče ladje »Sputnik« zgradili prvo letečo ladjo za plovbo po Crnem morju. Imenuje se »Mir« in ima približno 100 sedežev za potnike in udobnih in prostornih salonih. Na poizkusnih vožnjah je dosegla okrog 85 km maksimalne hitrosti. Grajena je zelo čvrsto in ima podvodna krila na visokih nosilcih, da lahko z veliko hitrostjo drsi tudi po valovih, visokih do 3 metre.

Prav tako hitro napreduje gradnja »Sputnikovega« dvojnika ka črnomorsko plovbo, ki se bo imenoval »Kozmos«. Zgrajen bo v kratkem. Predvidena hitrost: do 100 km na uro, 300 sedežev za potnike, restavracija, bar-kavarna in drugi prostori. Na valovih do 5 metrov višine bo plul s hitrostjo 55 km na uro.

Leteči ladji »Mir« in »Kozmos« prav tako gradijo v ladjedelnici »Krasnoje Sormovo«, vendar samo v delih, ki jih sestavijo v ladjedelnici v Batumu na Crnem morju.

Detektor za svinje

V Veliki Britaniji so iznašli poseben aparat, s katerim je moč natanko ugotoviti debelino »špeha« pri prašičih. Z merjenjem debeline maščobe lahko nadzirajo debeljenje prašičev, vrh tega pa morejo tudi

ugotavljati, katera vrsta hrane je najprimernejša za dobro in debelo slanino. Aparat deluje na podoben način kakor sonar, na principu odbijanja zvoka.

ČLOVEK UGRIZNIL PSA

Tudi to se zgodi. Nekega berača v Brescii je razburilo bevskanje majhnega psička, ki je vztrajno skakal na starčka, ko je hotel stopiti v hišo njegovega gospodarja. Berača je popadel bes in je psa ugriznil tako močno, da so morali ubogega cukača odpeljati v bolnišnico.

ob vsaki trofeji razložil njenogodovinsko poreklo. Najstarejša odlikovanja datirajo 200 let nazaj pa v Napoleonove čase in skozi 18. stoletje v današnjost.

Ljudi, ki se ukvarjajo z zbiranjem odlikovanj, je po Ruditih besedah danes v Jugoslaviji kakšnih deset. Sam pravi, da zahteva takšno delo pravo študijo in v prvi vrsti mnogo potovanj, kajti ljudje, pri nas ali drugod, odlikovanja neradi odstujejo, ker so jim največkrat edini spomini na junata iz vojn, delovno priznanja itd.

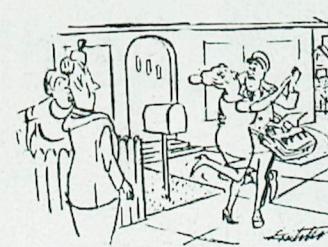
Budi kakorkoli, Rudi je dolej prepotoval devetnajst evropskih dežel, da se je dokopal do zbirke, ki je nanjo posnen. Povedal je, da z zbiranjem ne misli še odnehati.

(ma)

Zemlja je vedno bolj suha

Ce nas ne bo pobrala laktota, kuga in radioaktivnost, nas bo lepega dne konec zaradi žeje. To so ugotovili ameriški znanstveniki. Z meritvami so ugotovili, da je v vesolju ogromen oblak vodika, ki ima premer 1,25 milijonov kilometrov. Vodna para se namreč dvigne tudi do 80 kilometrov visoko. V tej višini pa postaja tako redka, da zaradi vpliva sončnih žarkov razpade v vodik in kisik. Težji kisik pada nazaj na zemljo, lažji vodik pa se dvigne v višine. Izguba vode pa je tako

majhna, da bi lahko postala kritična šele čez milijardo let. Kaj bo z našimi potomci čez tisoč milijonov let, nas pa res ne more kdo ve kako ganiti.

— I seveda, začela je z dopisnim plesnim tečajem...

VASILIJ ARDAMATSKI

26

GOUORI 11-17

VOHUNSKI ROMAN IZ II. SVETOVNE VOJNE

Dementjov ni odgovoril. Krammerhof je z dvignjenim glasom kriknil:

»Mir. Ne razgovarjajta se! Odgovarjali boste na moja vprašanja.«

»Imenitno. Niti najmanjše želje nimam, da bi se razgovarjal z vami,« je dejal Hungel naduto.

»Kapetan, ponovite, kar vam je dejal Hungel glede evakuacije našega vojaštva.«

»Rekel je, da je nemškim vojalkom vseeno, v kakšnih pogojih se odpeljejo, glavno jim je, da gredo.«

»Ste rekli to ali niste?«

»Ne. Sanitarni inšpektor iz... iz gestapa ni povedal resnice.« Hungel je sovražno in izpod čela ošril Dementjova.

»Dobro. Najinega razgovora se še točno spominjam.« Dementjov je stisnil oči. »Mar niste rekli, da nam bodo naši vojaki z lahkim srečem oprostili, če se ne bodo odpeljali v kabinah prvega razreda?«

»Rekel sem, vendar je to nekaj povsem drugega. Jaz sem misil...«

»Povsem jasno je, kaj ste mislili!« ga je grobo prekinil Krammerhof.

»Pojasnil sem vam,« je nadaljeval Dementjov, »da mornarji kritizirajo evakuacijo in svetujejo, naj bi jo bilo treba bolje organizirati. Spomnite se, svetoval sem vam, da sporočite to svojemu načelniku. Ste to napravili?«

»Ne, je trpko odgovoril polkovnik.«

»Zakaj niste poslušali nasvetov izkušenih pomorcev, da bi organizacijo izboljšali?« ga je naglo vprašal Krammerhof.

»Jaz sem izpolnjeval svojo dolžnost. Samovoljnost v mornarici ni dovoljena.«

»Saj vendar niste neumni, da ne bi mogli vedeti, da boste deležni hvaležnosti, če popravite slabo organizacijo.«

»Ne, jaz sem bil bedast in sem brezhibno izpolnjeval naloge, ki mi jo je bilo poverilo višje poveljstvo.«

»Vse je jasno. Odvedite ga!« je ukazal Krammerhof. Hungla so odvedli.

Nekaj minut je Krammerhof molčal in zamišljeno gledal skozi okno. Potem se je okrenil k Dementjovu:

»Daj vam bom dali prepustnico. Svojo službo lahko naprej opravljate. Javite se spet jutri zjutraj ob devetih, zakaj vsak dan izdajamo nove prepustnice.«

Dementjov se je nasmehnil.

»Dobro je to, samo da ne bo vsak dan tako dolgih razgovorov.«

»Naši nadaljnji razgovori bodo krajsi,« je rekel Krammerhof suho.

Dementjov je vzel prepustnico, šel k vratom, za hipobstal, kot da se je še nečesa spomnil. Vrnil se je in vprašal:

»Ali morda veste, bomo danes spet v kreaval?«

»Ob polnoči bomo postavili dva transporta, morda tudi več. Moramo pohititi.«

Dementjov je zaskrbljeno pogledal Krammerhofa.

»Lahko še nekaj vprašam?«

»Prosim.«

»Kako stoji naša stvar tam, v Nemčiji?«

Krammerhof ni takoj odgovoril. Njegov obraz se je pomračil, potem pa se siloma nasmehnil in dejal:

»Vse bo v redu, kapetan. Vojna se bo nadaljevala. Führer je rekel: »Do zadnjega vojaka...«

»Zrasla bo velika Nemčija!« je naglo dodal Dementjov in izprožil roko: »Heil Hitler!«

»Heil!« je zamrmral Krammerhof.

Dementjov je odšel.

Ko so se vrata za njim zaprla, je Krammerhof dejal:

»S teme Rückertom nekaj ni v redu. Čutim, da ni v redu.«

»Morda bi bilo za vsak primer bolje, da ga arretiramo,« je predlagal eden izmed gestapovcev.

»Pohitite. Pošljite za njim patruljo. Takoj!«

Dementjov ni napravil niti deset korakov, ko je presunljivo zapiskalo. Kasneje je zvedel, da je težka letalska bomba udarila v sosednjo hišo. Zracni pritisk je zdobil vse steklo v oknih in v hodniku porušil zid. Dementjov se je opotekel in padel na tla. Košček stekla se mu je zaril v obraz. Zavlekel se je k oknu in potegnil izpod kože steklo. Rana je začela krvaveti.

Loputajoč z vrati so planili gestapovci iz svojih sob. Iz sobe Številka 9 je prišel Krammerhof. Prijel je Dementjova pod pazduhu in ga odvedel v zaklonišče.

V ozki in tesni kleti so se gestapovci s hrbiti pritisnili ob zid in z napetim obrazom prisluškovali bombardiranju. Toda bomba se padala že na drugem kraju mesta. Krammerhof je ponudil Dementjovu obvezo in mu dejal:

»Previjte si rano!«

»Malenkost,« je odkimal Dementjov. »Samo košček stekla me je zadel. Imate morda jed?«

Krammerhof je iz omarice za prvo pomoč vzel stekleničko joda in mu jo podal. Dementjov si je očistil in razkužil rano ter si jo preleplil z obližem.

V kleti so se začeli razgovarjati in iz tega razgovora je Dementjov razbral, da tudi gestapovce vznemirja eno samo vprašanje: Kdaj jih bodo evakuirali. Gestapovci so se razvneli in razgovor o evakuaciji je začel postajati vse bolj bučen. Krammerhof je kriknil:

»Mir! Na delo!«

Gestapovci so se namrščili in jeli drug za drugim odhajati iz kleti. Očitno je Krammerhof njihov načelnik, si je mislil Dementjov.

»Kam greste pa vi?« je vprašal Dementjova.

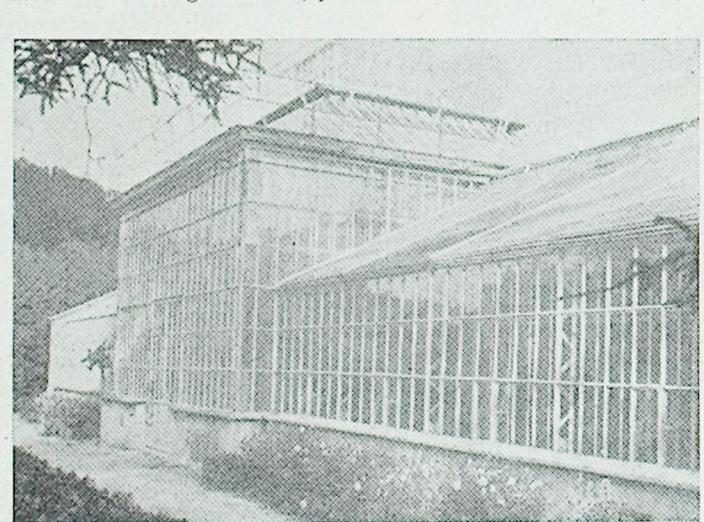
»Domov. Morda bom legal. Utrujen sem in zaspan.«

»Povejte mi svoj naslov... za vsak primer, če bi se kaj zgodilo.«

»Trdnjavská ulica 4, stanovanje Številka 9.«

Ko je prišel Dementjov na trg, je sosednja hiša še vedno gorela. Okrog nje so stali vojaki in gasilci.

Dementjov je naglo prečkal trg in zavil v ozko uličico. Ce bi se ozrl, bi opazil, da mu sledi človek v civilu. Toda Dementjov se ni ozrl in je šel naravnost proti svojemu stanovanju.

Sežana se ponaša z vzorno urejenim cvetličnjakom sred mestnega parka. Stekleno stavbo (na slike) pozimi ogrevajo s centralno kurjavo. V njej je vedno polno najrazličnejših cvetlic in eksotičnih rastlin. Med njimi je tudi kavovec, ki je že nekajkrat bogato obrodil. Cvetličnjak in park je letos prevzela uprava komunalne dejavnosti, zanj pa že dobro vrsto let uspešno in prizadene skrb strokovnjak Franc Vrtovec. Rastline so mu edina skrb in neguje jih z vnemo, ki ji je težko najti primera